

Regional utvecklingsstrategi 2018–2030

Regional utvecklingsstrategi 2018–2030

Örebroregionen – Sveriges hjärta

En attraktiv och pulserande region för alla

Övergripande mål

Effektmål	Stark konkurrenskraft	Hög och jämlik livskvalitet	God resurseffektivitet
	• Förbättrad kompetensförsörjning • Ökad kunskapsintensitet • Ökad innovationskraft • Ökad entreprenöriell aktivitet • Ökad nationell attraktionskraft • Ökad global konkurrenskraft • Ökad tillväxt i näringslivet • Ökad produktion inom areella näringar	• Goda uppväxtvillkor • Goda försörjningsmöjligheter • Ökad grad av delaktighet och inflytande • Attraktiv boende- och närmiljö • God och jämlik hälso- och sjukvård • God och jämlik folkhälsa	• Minskad klimatpåverkan • Giftfri miljö • Ökad biologisk mångfald • Säkrad vattenförsörjning

Prioriterade områden

Näringsliv och entreprenörskap			
Innovationskraft och specialisering			
Kunskapslyft och utbildning			
Kompetensförsörjning och matchning			
Social sammanhållning och demokrati			
Hälsofrämjande arbete och hälso- och sjukvård			
Konsumtion och försörjning			
Bostadsförsörjning och attraktiva miljöer			
Transporter och infrastruktur			
Upplevelser och evenemang			

Figur 1: Översiktsbild – kopplingen mellan vision, övergripande mål, effektmål och prioriterade områden.

Allt är möjligt

Örebroregionen – Sveriges hjärta En attraktiv och pulserande region för alla

Det här är den regionala utvecklingsstrategin för Örebro län. Trots den något torra titeln är det ett oerhört spännande, inspirerade och levande dokument. Den beskriver tre övergripande mål, **stark konkurrenskraft, hög och jämlik livskvalitet och god resurseffektivitet**. De målen skapar en bättre tillvaro för alla människor i vårt län. Varje människa har ett unikt och okränkbart värde, alla ska ges likvärdiga chanser att utvecklas som individer. Att leva i ett samhälle där vi tar hand om varandra. Detta är vår värdegrund, och ett förhållnings-sätt i utvecklingsarbetet som vi aldrig tummar på.

Örebro län måste ligga i täten för att vara attraktivt för våra invånare, inflyttare, näringsliv och investerare. Attraktiviteten är avgörande för hur vårt län utvecklas. Stor del av näringslivet i vårt län är lönsamt och tillväxten ligger i nivå med övriga riket. Samtidigt innebär globaliseringen ett allt större tryck på regionerna. Vår gemensamma förmåga att stötta näringslivet i den omvandling som pågår där även starkare specialisering utvecklas är en stor utmaning. Universitetssjukhuset med sin högspecialiserade hälso- och sjukvård är också en tillväxtmotor för hela länet.

Utvecklingen i länet ska vara hållbar, både ur ett ekonomiskt, socialt och ekologiskt perspektiv. Perspektiven hör ihop och påverkar varandra. Hållbarhet är inte bara ett ord i tiden utan också en smart strategi. Det ska finnas arbeten och möjligheter till företagande, utbildning, bostäder och god hälso- och sjukvård åt alla. Både nu och i framtiden. Därför behöver de beslut vi fattar idag även öka kommande generationers möjlighet att leva ett gott liv.

Jämställdhet mellan kvinnor och män är en nödvändig förutsättning för god utveckling och vi använder oss av jämställdhetsintegrering både i analyser och vid genomförandet.

Visionen är att skapa en attraktiv och pulserande region för alla. Vår övertygelse är att det både är en nödvändig och realistisk vision, därför att framtiden är något som kan påverkas. För att nå vår vision krävs det att länets alla aktörer samlas kring genomförandet av den regionala utvecklingsstrategin. Den är dock endast ett av våra verktyg. När nästan 300 000 människor (så många är vi som bor i länet) håller ihop och drar åt samma håll, finns det ingen gräns för vad vi kan åstadkomma.

Då är allt möjligt!

Andreas Svahn
Regionstyrelsens ordförande

Innehåll

1	Inledning – berättelsen om Örebroregionen	6
2	Syfte	8
3	Vår vision och övergripande mål	10
4	Örebro län och omvärlden	15
5	Prioriterade områden	18
5.1	Näringsliv och entreprenörskap	20
5.2	Innovationskraft och specialisering	22
5.3	Kunskapslyft och utbildning	24
5.4	Kompetensförsörjning och matchning	26
5.5	Social sammanhållning och demokrati	28
5.6	Hälsofrämjande arbete och hälso- och sjukvård	30
5.7	Konsumtion och försörjning	32
5.8	Bostadsförsörjning och attraktiva miljöer	34
5.9	Transporter och infrastruktur	36
5.10	Upplevelser och evenemang	40
6	Från ord till handling	42

1. Inledning – berättelsen om Örebroregionen

Var börjar egentligen berättelsen om Örebroregionen? När Axel Oxenstierna drog upp gränserna för länen för knappt 400 år sedan? Eller när Ancylussjön sjönk undan efter istiden för 10 000 år sedan och blottlade den fantastiskt rika, varierande och natursköna skapelse som finns inom länets gränser än idag? Nej, svaret är snarare att såväl dåtid, nutid som framtid bildar en kedja av händelser och förlopp som skapar särprägel och identitet för regionen. Identitet är inte ett fast begrepp, det formas och omformas av människorna som bor och verkar i ett område. Vår identitet kan inte dikteras fram utan får innehåll och liv genom oss som lever här.

Ett pulserande hjärta

Området som idag kallas Örebroregionen har alltid varit ett område där vägar möts. Och där vägar möts, möts människor. Det har skapat handel och utbyte av idéer. En del stannar kvar, andra passerar förbi, men alla bidrar på något sätt till den gemenskap vi känner. Redan efter istidens slut, när vattnet sjönk undan och landytan höjdes, var det här som den första landförbindelsen mellan södra och norra Sverige skapades och en knutpunkt för ett forntida och medeltida vägnät växte fram. Även vattenvägar har haft stor betydelse för den starka utvecklingen. Örebroregionen har varit ett logistiskt center så länge människan har befolkat Sverige. Och än idag är det en viktig mötesplats där tankar byts, bryts och väcks av människor från när och fjärran. Där det pulserar av liv. Därför känns det helt rätt att kalla Örebroregionen för Sveriges hjärta.

Kunskap bygger tillväxt, tillväxt bygger välfärd

Den omfattande handeln och de rika naturresurserna har drivit på tillväxten genom århundradena och utgör fortfarande näringar i länet. Flera företag med rötterna i järnhanteringen är idag världsledande på nischade stålprodukter och tekniskt kunnande. När kunskap om att ta nästa steg saknats, har kompetens rekryterats utifrån. Det är så Örebroregionen har jobbat, och gör än idag. Exportinriktade tillväxtföretag skapar arbetstillfällen och står för en betydande del av den ekonomiska framgången för länet. Alfred

A person is crouching on a log in a lake at sunset. The person is wearing dark clothing and is looking down at something in their hands. The lake is calm, reflecting the sky and the surrounding trees. The sky is a mix of orange, pink, and blue. The trees are dark and silhouetted against the sky. The overall mood is peaceful and contemplative.

Nobels arv ger spin-off-effekter långt utanför krut och vapen. Idag ser vi det i branscher med högteknologisk spetskompetens. Det naturtillgångarna var förr är kunskapstillförseln från Örebro universitet idag. Kunskap bygger tillväxt, tillväxt bygger välfärd. Det är så vi bygger attraktionskraft. Export och goda samarbeten över gränserna är en förutsättning för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft i Örebro-regionen.

Alla länets kommuner är beroende av varandra

Samarbete över gränserna är en förutsättning även inom länet. Örebro kommun, där hälften av länets invånare bor, är i kraft av sin storlek och utbildnings- och arbetsmarknad ofrånkomligt den dominerande staden i länet. Men alla kommuner är viktiga och alla är beroende av varandra. Behoven av kompetens, bostäder, kultur och miljö visar tydligt hur stor nytta vi har av att växa och komplettera varandra. Ett förhållande som sannolikt kommer att öka med tiden. Beroendet är ömsesidigt och gott.

Förstärk det som redan är bra

I Örebro län finns flera områden där vi har internationellt unik kompetens. I den regionala utvecklingsstrategin pekar vi ut dessa. Det finns en klar poäng att förstärka det som redan går bra. En sådan strategi skapar resurser som kan satsas på andra områden. Så har vi gjort förr och så gör vi även nu. Men ingen utvecklingsstrategi i världen kan få någon kraft om inte alla hjälps åt. Därför är det tillsammans vi formar och genomför den regionala utvecklingsstrategin. Då finns den kraft som behövs. Som det står i förordet: När nästan 300 000 människor håller ihop och drar åt samma håll finns det ingen gräns för vad vi kan åstadkomma. Då är allt möjligt.

2. Syfte

Vår gemensamma vägvisare mot en hållbar framtid

Den regionala utvecklingsstrategin uttrycker Örebro läns samlade vilja och fungerar som en gemensam plattform för länets aktörer. Den är en utgångspunkt för arbetet med hållbar regional tillväxt och utveckling de kommande åren och ger vägledning vid den fysiska planeringen.

Strategin tar sin utgångspunkt i länets geografi och historia – det som format oss till vad vi är idag och i det vi strävar efter att vara 2030: Örebroregionen Sveriges hjärta, en attraktiv och pulserande region för alla.

Att utveckla en region är en ständigt pågående process som sker i ett samspel mellan många aktörer och, inte minst, med invånarna. Samspelet sker dessutom på olika nivåer; lokala, regionala, nationella och internationella. Det är med andra ord ganska komplext. För att få kraft och beslutsamhet i utvecklingen krävs därför att vi är ense om en tydlig styrning.

Syftet med den regionala utvecklingsstrategin är att skapa en gemensam vägvisare för hur vi inom länets kommuner, näringsliv, myndigheter, offentlig förvaltning, universitet och civilsamhälle tillsammans ska utveckla vårt län i den riktning vi vill. Mot social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet. Mot en attraktiv och pulserande region för alla. Strategin visar också nuvarande och kommande samarbetspartners utanför länet vad vi kommer att satsa på.

Uppdraget

Det formella uppdraget kommer från lagen om regionalt utvecklingsansvar i vissa län (2010:630) samt från förordning (2017:583) om regionalt tillväxtarbete, vilka bland annat säger att den regionalt utvecklingsansvariga aktören – Region Örebro län – ska ”utarbета och fastställa en strategi (regional utvecklingsstrategi) för länets utveckling och samordna insatser för att genomföra strategin”.

Tillväxt och hållbar utveckling i Örebro län 2018–2030 ingår i en struktur av styr- och policydokument i flera nivåer, från de globala hållbarhetsmålen och Agenda 2030 till policydokument och verksamhetsplaner på lokal nivå.

De globala målen och Agenda 2030 syftar till att utrota fattigdom och hunger, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor samt säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser. De globala målen är integrerade, odelbara och balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga. Utvecklingsstrategin bygger även på EU:s riktlinjer för den ekonomiska politiken och

sysselsättningspolitiken i ”Europa 2020-strategin”, med målet om ”en smart och hållbar tillväxt för alla”. EU har fastställt överordnade mål för medlemsländernas arbete med Europa 2020, vilka i sin tur konkretiserats av Sverige i den nationella strategin för hållbar regional tillväxt och stärkt attraktionskraft 2015–2020.

Så här är strategin uppbyggd

Vi vill uppnå en god och jämlik livskvalitet för alla i Örebro län, både nu och i framtiden. Därför är vår vision att skapa en attraktiv och pulserande region för alla. Strategins övergripande mål visar hur vi ser att RUS kan bidra inom de tre dimensionerna av hållbar utveckling: ekonomisk, social och ekologisk. De övergripande målen konkretiseras av 18 effektmål. Till varje effektmål kopplas två målsatta indikatorer. Utöver de målsatta indikatorerna i strategin kommer ytterligare indikatorer att användas för att få en sammantagen bild av hur väl utvecklingen stämmer med de uppsatta målen. För att skapa förutsättningar för viktiga analyser, följs indikatorerna upp och redovisas fördelat på kön, ålder och socioekonomi, där det är möjligt.

Genomförandet sker genom samverkan inom tio prioriterade områden och insatser inom områdena bidrar på olika sätt till våra övergripande mål. Varje område beskriver nuläge och önskat läge till 2030 och pekar ut tre strategiska inriktningar för att nå det önskade läget. Till några prioriterade områden finns regionala strukturbilder.

Regionala strukturbilder

Kommunerna har ansvar för den fysiska planeringen, medan regionerna ansvarar för det regionala utvecklingsarbetet, kollektivtrafiken och disponeringen av statens investeringar i regional transportinfrastruktur. Därför finns det starka kopplingar mellan regional och kommunal nivå i den rumsliga planeringen. Några av de prioriterade områdena i den regionala utvecklingsstrategin har kompletterats med regionala strukturbilder för att tydliggöra den strategiska inriktningen. De regionala strukturbilderna har fyra huvudsakliga syften:

Förtydliga vår regionala målbild

De övergripande målen i den regionala utvecklingsstrategin förutsätter att vi prioriterar i den rumsliga planeringen. Strukturbilderna visar vilka prioriteringar och regionala planeringsprinciper som ger bäst förutsättningar att nå de övergripande målen.

Vara underlag för kommunernas översiktsplanering

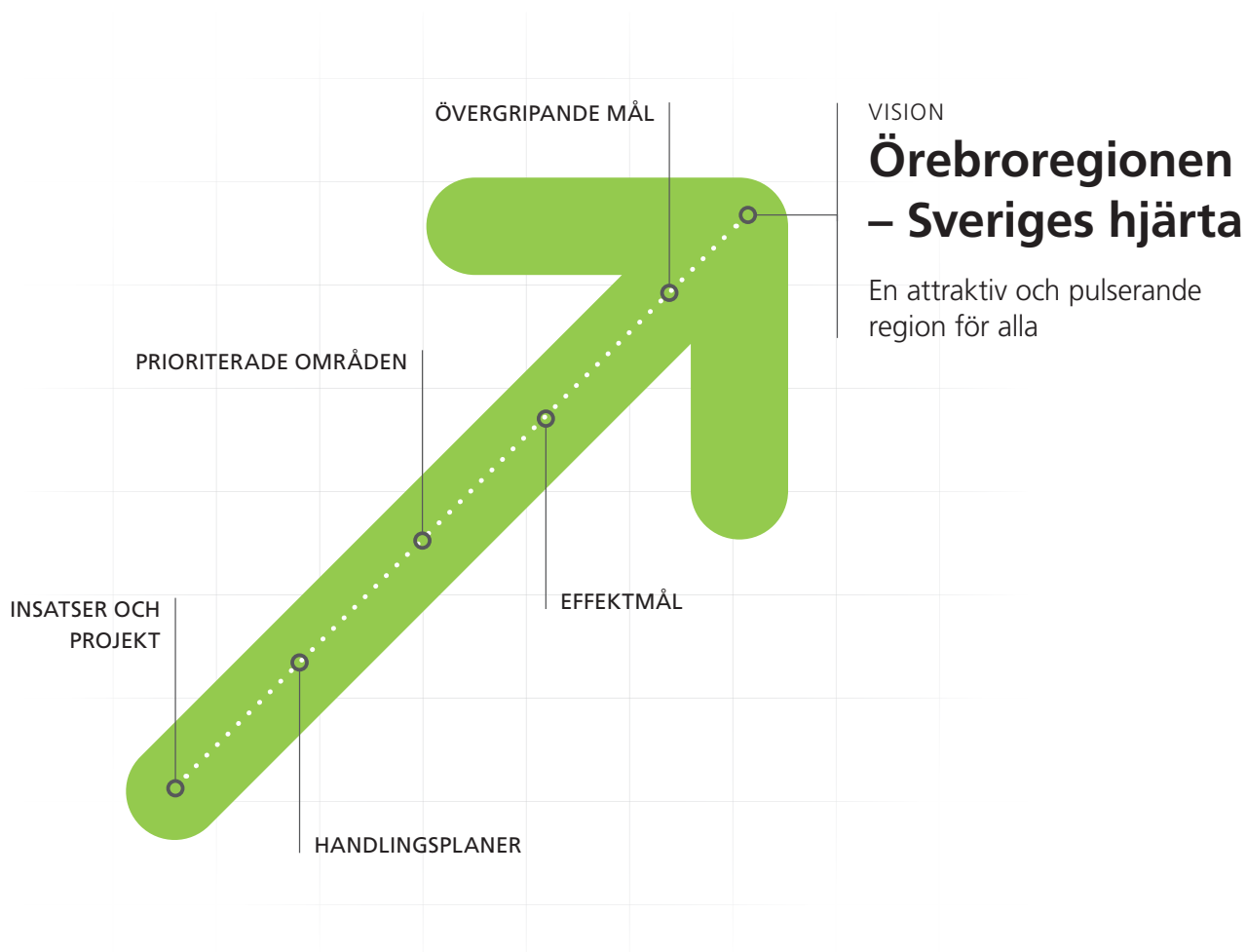
Genom sin fysiska planering spelar kommunerna en avgörande roll för att skapa en samhällsutveckling i riktning mot de övergripande målen. Enligt plan- och bygglagen ska kommunerna ta hänsyn till, och samordna sina översiktsplaner med regionala strategier. Strukturbilderna är i det sammanhanget ett underlag för den kommunala översiktsplaneringen.

Kappa för länstransportplanen och det regionala trafikförsörjningsprogrammet

Strukturbilderna kan sägas vara en kappa för den länstransportplan och det trafikförsörjningsprogram som Region Örebro län tagit fram på uppdrag av regeringen. Prioriteringarna i dessa program ska ta sin utgångspunkt i strukturbilderna.

Örebroregionens inspel till storregional, nationell och internationell planering

På storregional nivå görs överenskommelser om gemensamma prioriteringar i transportinfrastruktur och tågtrafik. Staten ansvarar för den nationella transportinfrastrukturen medan EU ansvarar för internationell stråkutveckling. Strukturbilderna är utgångspunkten för Örebro läns inspel till dessa planprocesser.

Figur 2: Bilden illustrerar den regionala utvecklingsstrategins mållogik.

3. Vår vision och övergripande mål

Vision

Örebroregionen – Sveriges hjärta. En attraktiv och pulserande region för alla.

Våra övergripande mål

Stark konkurrenskraft

Hög och jämlik livskvalitet

God resurseffektivitet

Dessa tre övergripande mål för Örebro läns utveckling motsvarar de tre aspekterna av hållbarhet: ekonomisk, social och ekologisk.

Utveckling i balans

Utvecklingsinsatser och investeringar ska leda till hög och jämlik livskvalitet för länets alla invånare och till stark konkurrenskraft. Samtidigt får inte de planetära gränserna överskridas, eftersom både människors hälsa och den ekonomiska utvecklingen är beroende av att ekosystemen är i balans.

Jämställdhetsintegrering i allt vi gör

Jämställdhet mellan kvinnor och män är ett nationellt prioriterat mål och en förutsättning för utveckling. För att nå vår vision använder vi jämställdhetsintegrering i hela den regionala utvecklingsstrategin och i det faktiska utförandet.

Etiskt förhållningssätt i det regionala utvecklingsarbetet

Etik och värdegrundsarbete är förutsättningen för att varje människa ska betraktas som unik och okränkbar. Det är nyckeln till – ett jämlikt och jämställt län där medborgarnas olikhet och olika behov blir tillgodosedda. Därför ska ett systematiskt värdegrundsarbete, där värden som är goda och eftersträfvansvärda, prägla den regionala utvecklingsstrategin.

Våra effektmål 2030

Effektmål och indikatorer för stark konkurrenskraft

Det övergripande målet om stark konkurrenskraft följs upp och preciseras av följande effektmål: Förbättrad kompetensförsörjning, ökad kunskapsintensitet, ökad innovationskraft, ökad entreprenöriell aktivitet, ökad nationell attraktionskraft, ökad global konkurrenskraft, ökad tillväxt i näringslivet och ökad produktion inom areella näringar.

Indikatorer i regionala utvecklingsstrategin som är kopplade till effektmålen:

Effektmål	Indikator
Förbättrad kompetensförsörjning	1. Eftergymnasial utbildning – Andel i befolkningen, 25–64 år, med minst tvåårig eftergymnasial utbildning ska öka . Skillnader mellan kvinnor och män ska minska . Nuläge 2016: kvinnor 42,6 procent, män 29,8 procent
	2. Övergång till högre studier – Andel elever avgångna från gymnasieskolan som påbörjat högskolestudier inom 3 år ska vara minst 45 procent år 2030 . Skillnader mellan kvinnor och män ska minska . Nuläge 2016: 37 procent, könsuppsdelad historik saknas
Ökad kunskapsintensitet	1. Investeringar i FoU (forskning och utveckling) – Andel FoU-investeringar av bruttoregionalprodukten, BRP, ska öka mer procentuellt än i jämförbara län . Nuläge 2015: Örebro län 1,3 procent, riket 3,3 procent
	2. Såld högspecialiserad vård – Högspecialiserad vård som förmedlas till invånare i andra landsting/regioner/länder i miljoner kronor ska till år 2030 öka med minst 100 procent jämfört med år 2016. Nuläge 2016: 405 mnkr
Ökad innovationskraft	1. Kunskapsintensiva företag – Andel personal med minst treårig högskoleutbildning i privat företagssektor ska vara minst 20 procent 2030 . Nuläge 2016: Örebro län 13,2, riket 20,9 procent
	2. Universitetssjukvård – Andel enheter som uppfyller kriteriet för universitetssjukvårdsenhet ska öka till minst 75 procent år 2030 . Nuläge 2017: cirka 30 procent
Ökad entreprenöriell aktivitet	1. Nystartade företag – Antal nystartade företag per 1 000 invånare ska vara högre än snittet för riket . Nuläge 2016: Örebro län 10,3, riket 11,8
	2. Överlevnadsgrad hos företag – Antalet konkurser per 100 nystartade företag och år ska minska . Nuläge 2016: 8,3
Ökad nationell attraktionskraft	1. Företagsetableringar – Andel svenska och utländska företag som etablerats i länet ska öka . Nuläge 2016: Örebro län 15,8, riket 17,4 procent
	2. Gästnätter – Totalt antal gästnätter per år ska öka med minst 33 procent jämfört med 2016. Nuläge 2016: 1 269 443 nätter
Ökad global konkurrenskraft	1. Utlandsägda företag – Andel utlandsägda företag i länet ska vara minst sex procent 2030 . Nuläge 2016: Örebro län 4,3, riket 4,4 procent
	2. Internationaliseringsgrad – Andel företag där minst 20 procent av omsättningen går till export ska öka . Nuläge 2016: Örebro län 3,3, riket 4,8 procent
Ökad tillväxt i näringslivet	1. Tillväxtföretag – Andel företag med 1–9 anställda som växer med 7 anställda, samt arbetsställen med minst 10 anställda som ökar antalet anställda med i genomsnitt 20 procent per år, under en treårsperiod ska öka . Nuläge 2016: Örebro län 15,1, riket 15,1 per 1 000 arbetsställen
	2. Produktivitet – Bruttoregionalprodukt per sysselsatt ska öka mer procentuellt än i jämförbara län . Nuläge 2016: Örebro län 810 tkr, riket (BNP/sysselsatt) 901 tkr
Ökad produktion inom areella näringar	1. Jordbruksmark – Total areal jordbruksmark i Örebro län ska öka . Nuläge 2016: 112 696 ha
	2. Areella näringar – Produktionsvärdet inom jordbruk och fiske ska öka . Nuläge 2016: 1 028 mnkr

Effektmål och indikatorer för hög och jämlik livskvalitet

Det övergripande målet om hög och jämlik livskvalitet följs upp och preciseras av följande effektmål: Goda uppväxtvillkor, goda försörjningsmöjligheter, goda möjligheter till delaktighet och inflytande, attraktiv boende- och närmiljö, god och jämlik hälso- och sjukvård och god och jämlik folkhälsa.

Indikatorer i regionala utvecklingsstrategin som är kopplade till effektmålen:

Effektmål	Indikator
Goda uppväxtvillkor	1. Framtidstro – Andel barn i årskurs 9 som har en ljus framtidstro ska öka jämfört med 2017. Skillnaden mellan flickor och pojkar ska minska. Nuläge 2017 i procent: flickor 76, pojkar 85
	2. Barn i ekonomiskt utsatta familjer – Andel barn 0–17 år som lever i ekonomiskt utsatta familjer ska minska jämfört med 2015. Skillnader mellan grupper ska minska. Nuläge 2015 i procent: Flickor 18, pojkar 18
Goda försörjningsmöjligheter	1. Sysselsättningsgrad – Andel förvärvsarbetsande nattbefolkning, 20–64 år ska öka. Skillnader mellan olika grupper ska minska. Nuläge 2015 i procent: Inrikes födda: kvinnor 81, män 83. Utrikes födda: kvinnor 53, män 58
	2. Slutförd gymnasieutbildning – Andel elever som slutfört gymnasieutbildning inom fyra år ska öka jämfört med läsåret 2015/16. Skillnader mellan kvinnor och män ska minska. Nuläge för eleverna som började läsåret 2012/13 och senaste slutförde läsåret 2015/16 i procent: totalt 73,0, kvinnor 77,1, män 70,9
Ökad grad av delaktighet och inflytande	1. Mellanmänsklig tillit – Andel barn i årskurs 9 samt antal vuxna som litar på andra människor ska öka jämfört med 2017. Skillnaden mellan kvinnor och män samt grupper med olika utbildningsnivå ska minska. Nuläge 2017 i procent: flickor 44, pojkar 59, kvinnor 73, män 73. Förgymnasial utbildning 63, gymnasial utbildning 69, eftergymnasial utbildning 82
	2. Valdeltagande – Andel som röstar i riksdags- och kommunalval ska öka jämfört med valet 2014. Skillnaden mellan kvinnor och män och olika åldersgrupper ska minska. Nuläge 2014 i procent: kvinnor 86, män 88
Attraktiv boende- och närmiljö	1. Bostadsmarknad i balans – Samtliga kommuner ska ha en bostadsmarknad i balans. Nuläge 2017: Tre av tolv kommuner
	2. Trygghet i närmiljön – Andel barn i årskurs 9 samt andel vuxna som känner sig trygga i bostadsområdet ska öka. Skillnaden mellan kvinnor och män samt grupper med olika utbildningsnivå ska minska. Nuläge 2017 i procent: flickor 82, pojkar 95, kvinnor 90, män 93. Förgymnasial utbildning 84, gymnasial utbildning 90, eftergymnasial utbildning 94
God och jämlik hälso- och sjukvård	1. Förtroende – Andel i befolkningen som har stort eller mycket stort förtroende för hälso- och sjukvården i sin helhet ska öka till 90 procent till år 2030. Nuläge 2016: Region Örebro Län 69,8 procent, riket 59,7 procent
	2. Tillgänglighet – Andel av befolkningen som söker primärvård (alla personalkategorier) som fått vänta mindre än tre dagar ska öka till 100 procent. Nuläge: saknas, ny indikator från 2018 - Andel patienter som får operation/behandling utförd inom vårdgarantitid (90 dagar) ska öka till 100 procent. Nuläge 2016: 73 procent
God och jämlik folkhälsa	1. Självskattat hälsotillstånd – Andel unga i årskurs 2 på gymnasiet samt andel vuxna som anser sig ha gott allmänt hälsotillstånd ska öka jämfört med 2017. Skillnaden mellan kvinnor och män samt grupper med olika utbildningsnivå ska minska. Nuläge 2017 i procent: Unga kvinnor 63, unga män 78, kvinnor 66, män 73, utbildningsnivå: förgymnasial 55, gymnasial 69, eftergymnasial 79
	2. Levnadsvanor – Andel unga i årskurs 2 på gymnasiet samt andel vuxnas levnadsvanor (röker/riskbruk av alkohol/fysisk aktivitet) ska förbättras jämfört med 2017. Skillnaden mellan kvinnor och män samt mellan grupper med olika utbildningsnivå ska minska. Nuläge 2017 i procent: Andel rökare: unga kvinnor 17, unga män 14, kvinnor 7, män 7, förgymnasial utbildning 11, gymnasial utbildning 8, eftergymnasial utbildning 3. Risikonsumtion av alkohol: unga kvinnor 15, unga män 13, kvinnor 9, män 15, förgymnasial utbildning 9, gymnasial utbildning 15, eftergymnasial utbildning 10. Fysisk aktivitet (tränar minst 3 gånger i veckan): unga kvinnor 37, unga män 53, (minst 300 aktivitetsminuter i veckan) kvinnor 36, män 39, utbildningsnivå: förgymnasial 27, gymnasial 38, eftergymnasial 45

Effektmål och indikatorer för god resurseffektivitet

Det övergripande målet om god resurseffektivitet följs upp och preciseras av följande effektmål: Begränsad klimatpåverkan, giftfri miljö, ökad biologisk mångfald och säkrad vattenförsörjning.

Indikatorer i regionala utvecklingsstrategin som är kopplade till effektmålen:

Effektmål	Indikator
Begränsad klimatpåverkan	1. Utsläpp av växthusgaser – Ton koldioxidekvivalenter per år ska minska med 60 procent till år 2030 jämfört med 2005. Nuläge: 2005: 1 832 ton CO ₂ -e, 2015: 1 352 CO ₂ -e
	2. Energieffektivitet – Total slutanvändning av energi per brutto-regionalproduktenhet (kWh/miljoner kronor) ska vara minst 50 procent effektivare år 2030 jämfört med 2005.
Giftfri miljö	1. Farliga ämnen – Antal produkter som tillverkas i eller importeras till Örebro län som innehåller kemikalier som är cancerframkallande, påverkar arvsmassan och fertiliteten (så kallade CMR-ämnena) ska årligen minska och upphöra till år 2030 . Nuläge 2010: 138 produkter
	2. Förorenade områden – Antal åtgärdade områden med mycket stor eller stor risk för människliga eller miljö ska öka. 10 områden per år ska saneras av de 400 mest förorenade. Nuläge: 1–5 områden per år
Ökad biologisk mångfald	1. Användning av skogsmark – Andel hektar formellt skyddad produktiv skogsmark ska öka till 3,8 procent till år 2020 för att därefter ytterligare öka i linje med nationella beslut. Nuläge: 3,4 procent
	2. Betesmarker – Arealen betesmark och arealen med särskilt höga biologiska värden ska öka till minst 10 000 ha respektive 5 000 ha till år 2030. Nuläge 8 000 ha respektive 4 000 ha
Säkrad vattenförsörjning	1. Vattenskyddsområden – Andelen vattenskyddsområden med moderna föreskrifter enligt MB ska vara 100 procent senast 2030 . Nuläge 20 procent
	2. Vattenanvändning – Alla kommuner i länet har vattenförsörjningsplaner år 2030. Nuläge: En kommun

Viktiga utgångspunkter

Vårt arbete med utvecklingsfrågor är till för människorna som lever och bor i Örebro län. Idag och i framtiden. Därför behöver vi hela tiden ha klart för oss hur den utveckling vi vill åstadkomma faktiskt påverkar olika grupper av människor och hur den påverkar den miljö vi lever i. En viktig utgångspunkt är att genomförandet ska bidra till de sociala, ekologiska och ekonomiska övergripande målen som alla samspekar med varandra för en god utveckling. Nedan utvecklas några perspektiv som ska integreras i strategins genomförande.

Jämställdhet

Jämställdhet – en förutsättning för god utveckling

Jämställdhet mellan kvinnor och män är en förutsättning för en god utveckling. Det övergripande målet för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sitt eget liv. Det omfattar bland annat frågor som makt, inflytande, ekonomi, utbildning, hälsa, arbete och fysisk integritet. I samtliga nationella och internationella strategiska dokument för en hållbar utveckling intar jämställdhet en framträdande plats och ses som avgörande för en god utveckling.

Jämställdhet bidrar till ekonomisk tillväxt

Det finns ett samband mellan jämställdhet och ekonomisk tillväxt. Tillväxten återspeglar till stor del hur människors kompetens, talang och skaparkraft tas tillvara, inte minst på arbetsmarknaden. Ökad jämställdhet bidrar till ekonomisk tillväxt genom att minska horisontell och vertikal segregation på arbetsmarknaden, det vill säga att kvinnor och män arbetar i olika näringsgrenar eller har olika yrken. Om denna segregering minskar – i fall kvinnor och män väljer utbildning och yrke efter intresse och fallenhet och inte efter kön – ökar sannolikheten att både kvinnors och mäns kompetens tas tillvara. Samma argument gäller för entreprenörskap och företagande, eftersom färre kvinnor än män är företagare.

Fler kvinnor än män är undersysselsatta

Att ha en inkomst som går att försörja sig på är en förutsättning för att kunna råda över sitt eget liv. Betydligt fler kvinnor än män jobbar mindre än de önskar. Den vanligaste orsaken till deltidsarbete är avsaknad av heltidstjänst. I många kvinnodominerade yrken finns en deltidsnorm som kan göra det svårt för både kvinnor och män inom dessa yrken att bli erbjudna en heltidstjänst. En annan orsak är att det oftast är kvinnor som går ner i arbetstid eller tackar nej till arbete när barn- och äldreomsorg inte fungerar. Män har generellt längre arbetstid men ägnar kortare tid åt hem och familj än kvinnor. Detta får negativa konsekvenser både för individen och för samhället.

En betydande potential för ekonomisk tillväxt

Det finns en betydande potential för ekonomisk tillväxt genom ökad jämställdhet. Sociala normer och kulturella förväntningar påverkar kvinnors och mäns arbetskraftsdeltagande. Till exempel kan ett jämnare uttag av föräldrapenning och god tillgång på barn- och äldreomsorg underlätta kvinnor och mäns möjlighet att kombinera förvärvsarbete och familjeliv.

Barn och unga

En central utgångspunkt för hållbar utveckling

En viktig utgångspunkt för hållbar utveckling är generationsperspektivet. Den utveckling som tillfredsställer dagens behov får inte äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov. Därför är barn- och ungdomsperspektivet centralt i strategins genomförande och för att uppnå en hållbar utveckling.

Alla har rätt till en trygg uppväxt

Barns och ungas uppväxtvillkor är ett prioriterat område för att nå folkhälsomålet: att skapa förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen och utgår från FN:s konvention om barnets rättigheter både utifrån ett barnperspektiv och barnets egna perspektiv. Det är viktigt att stärka förutsättningarna för alla barn och unga – flickor och pojkar – att kunna gå vidare till studier och arbete. När barn och unga är trygga kan de växa upp till vuxna som känner tillit och som kan ta tillvara sina möjligheter. Det ökar sammanhållningen i samhället och fler möten mellan människor kan leda till att fler idéer omvandlas till nödvändig innovation, nya affärsmodeller och ökad ekonomisk konkurrenskraft. Alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen.

Internationellt samarbete

Internationella samarbeten – ett krav för hållbar regional tillväxt

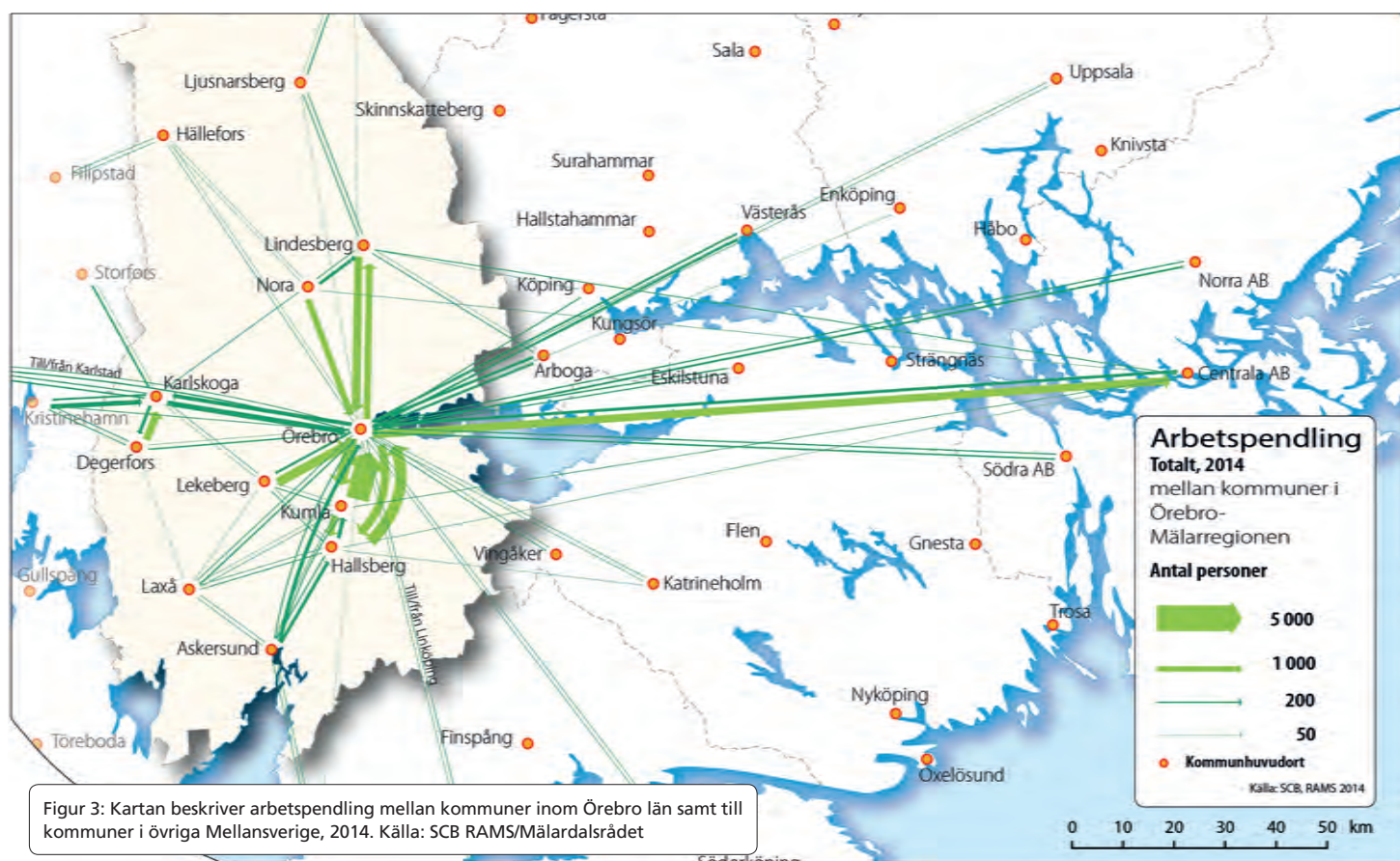
Länets utmaningar är inte geografiskt isolerade. En hållbar regional tillväxt och utveckling kräver därför internationellt samarbete. Genomförande sker visserligen regionalt, men resultat blir endast möjligt i ett internationellt samarbete. Därför är det viktigt att de insatser vi genomför i länet tar hänsyn till ett internationellt perspektiv. Internationellt arbete stärker länets konkurrenskraft genom ny kunskap och samverkan med olika aktörer i andra länder. För det arbetet utgör FN:s globala mål, Östersjöstrategin och gemensamma EU-strategier de viktigaste internationella ramarna för länets utveckling.

Integration

En möjlighet och utmaning

Alla människor ska känna sig som en del av det svenska samhället och kunna vara med och bidra, oavsett var de är födda eller vilken bakgrund de har. Detta är en utgångspunkt i det regionala utvecklingsarbetet.

I länet råder ett allt större underskott på personer i arbetsför ålder vilket om inget görs kommer att innebära stora samhällsproblem. Att det kommer personer till länet utifrån är därför av stor vikt. På grund av världsläget tog Örebro län emot en stor andel asylsökande under 2015. En viktig utmaning är att länets olika samhällsaktörer kraftsamlar för att få till stånd en positiv utveckling med utbildningar, arbetstillfällen och integration.

4. Örebro län och omvärlden

Megatrender som möjligheter

Vårt läns utveckling påverkas naturligtvis av förändringar i omvärlden. Några förändringar är bra för vår utveckling, andra innebär stora utmaningar. Några förändringar har vi möjlighet att påverka – det är här den regionala utvecklingsstrategin ska hjälpa till att peka ut riktningen. Andra har vi svårare att påverka. Vissa megatrender är så starka att de kommer att påverka vår vardag vare sig vi vill eller inte. Globalisering och digitalisering är exempel på starka förändringskrafter som vi måste förhålla oss till. Genom att försöka förutse vad som kommer att hända kan vi utnyttja trenderna som en möjlighet för utveckling av Örebro län.

Ett större omvärldstryck på regionerna

Globaliseringen innebär ett allt större omvärldstryck på regionerna. Tidigare sågs den regionala tillväxten som ett bidrag till nationens prestationsförmåga, idag är det tydligt att det är regionerna snarare än nationen som är bärare av konkurrensfördelarna. Det räcker helt enkelt inte att det går bra för Sverige. Attraktiviteten är avgörande för hur väl länet kan utvecklas. Örebro län måste ligga i täten för att vara attraktiv för sina invånare, inflyttare, sitt näringsliv och sina investerare. En viktig

förutsättning för Örebroregionen är också att vi samverkar med Stockholm-Mälardalenregionen och andra angränsande regioner, för att tillsammans vara konkurrenskraftiga på den globala marknaden.

Den världspolitiska kartan är under omstöpning. Järnridåns fall i början av 1990-talet och EU:s utvidgning under decenniet därefter visade på en öppenhet och nedmontering av gränser. Denna trend verkar nu globalt bytas mot en trend med mer nationalism. Flera av konflikterna i världen får konsekvenser långt utanför de direkt berörda länderna.

Ett näringsliv i omvandling

Basindustrin och naturtillgångarna är ursprunget till flera av länets styrkor inom näringslivet. För att klara en allt hårdare konkurrens behövs nu även specialisering och allt högre kunskap och kompetens. Den ekonomiska tillväxten är idag starkast inom kunskapsintensiva näringar – verksamheter inom såväl tillverkande industri och hälso- och sjukvård som tjänste- och servicenäringar. I branscher med högteknologisk spetskompetens på globala marknader hittar vi arvet efter Alfred Nobel, långt utanför kärnområdet försvarsteknisk produktion.

Internationellt utbyte av varor och idéer ökar i både skala och hastighet, och en mycket stor del av ekonomin i Örebro län

är inflätad i de globala ekonomiska systemen. Förmågan till innovation, förnyelse och flexibilitet i både privat och offentlig verksamhet är nödvändig för att kunna tackla globaliseringsutmaningar.

Större arbetsmarknadsregion lockar människor, företag och investeringar

Den positiva utvecklingen med en pågående förstoring av vår arbetsmarknadsregion är till stor del en följd av ett allt mer specialiserat arbetsliv. Kraven på djupare kunskaper inom allt smalare och mer nischade arbetsfält leder till att det inom många områden helt enkelt krävs ett större befolkningsunderlag för att hitta rätt kompetens. Tätbefolkade och folkrika regioner är därför ofta mer attraktiva för företagsetableringar och investeringar än mindre tätbefolkade regioner.

Många människor lockas till de större städerna. Antingen flyttar de, eller så pendlar de dit. Förbättrade pendlingsmöjligheter leder till att människor reser allt längre sträckor till sina jobb, med en allt snabbare förstoring av arbetsmarknadsregionerna som följd. Det finns ett mycket tydligt samband mellan regionstorlek och tillväxt. Stora arbetsmarknadsregioner har starkast tillväxt medan små regioner endast i undantagsfall har internationella konkurrensfördelar.

Städerna växer, landsbygderna har slutat minska

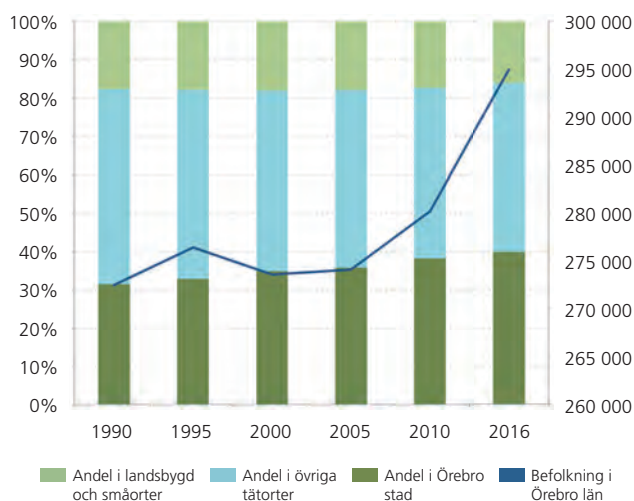
Trenden i Örebro län – liksom i övriga landet – är att städerna växer. Städernas storlek och täthet lockar med nya möjligheter till företagande och försörjning, utbildning, kultur och upplevelser.

Befolkningen i många av de mindre tätorterna minskar. Däremot minskar inte landsbygdsbefolkningarna längre. Närheten till naturen och den sammanhållna gemenskapen är två av flera viktiga faktorer för landsbygdernas attraktionskraft. Befolkningen i Örebro län beräknas öka med omkring 30 000 personer till år 2030. Den huvudsakliga ökningen kommer sannolikt att ske i Örebro stad, även om de flesta av regionens kommuner just nu har en ökande befolkning. Några av länets kommuner väntas öka medan andra långsiktigt riskerar att krympa. En konsekvens av detta blir att Örebro kommun kan få en ännu större betydelse för hela länets befolkningstillväxt. Därför är det viktigt att ytterligare fördjupa samarbetet mellan länets alla kommuner.

Befolkningen blir äldre

Befolkningen blir också allt äldre. Samtidigt är det många seniorer som fortsätter att arbeta efter pensioneringen. Det är ett direkt resultat av vår ökade välfärd och hälsofrämjande arbete och

det påverkar samhället på flera sätt. Bland annat kommer det att ställas nya krav på sjukvården och på kommunernas äldreomsorg, där några viktiga framgångsfaktorer kommer att vara effektivisering, kompetensförsörjning, medicinskt teknisk utveckling, ekonomiska resurser och inte minst samverkan över organisationsgränser. Dessutom kommer behovet av personal inom omsorgssektorn att öka, vilket kan leda till brist på arbetskraft.

Figur 4: En ökande befolkning och stabilt befolkningsunderlag på landsbygderna. Kurvan visar antal invånare i Örebro län 1990–2016. Staplarna visar befolkningens fördelning mellan bebyggelsetyper. Källa: SCB

Skillnader i hälsa och livskvalitet

Vi mår allt bättre i länet, men både den faktiska och den självupplevda hälsan är ojämnt fördelad, såväl geografiskt som mellan olika grupper. Medborgarundersökningar visar att flickor i lägre grad än pojkar uppger att de mår bra, och att glappet ökar. Likaså uppger länets kvinnor god hälsa i lägre grad än länets män. Äldre personer mår sämre än yngre och personer med sämre livsvillkor – det vill säga de som har lägre utbildningsnivå, sämre ekonomi och de som saknar arbete – mår sämre än de med bättre livsvillkor. Andra grupper som generellt löper större risk för ohälsa är personer med funktionsnedsättning och hbtq-personer.

Även om det finns en stor medvetenhet om behovet av ökad jämställdhet och jämlikhet återstår mycket att göra. Samtidigt som männen fortsätter att halka efter kvinnorna i utbildningsnivå, finns det fortfarande löneklyftor mellan kvinnor och män. Ansvar för hem och familj bärs fortfarande i högre grad av kvinnor. Människor med utländsk bakgrund har generellt svårare att få jobb än infödda svenskar.

Klimatförändringar kräver förändring

En av länets – och hela världens – största utmaningar är de klimatförändringar vi redan ser konsekvenser av. För att nå uppsatta miljö- och klimatmål krävs att vi på många sätt ändrar våra levnadsvanor. Denna förändring underlättas genom stöd av lagstiftning, teknik, samhällsplanering och nya affärsmodeller. Utsläppen av växthusgaser har minskat de senaste decennierna, men behöver fortsätta att minska radikalt för att vi ska klara målet att helt eliminera nettoutsläppen. Transporter är den enskilt största kategorin och står för en dryg tredjedel av utsläppen av växthusgaser.

Tillväxtpotential inom cirkulär bio-baserad ekonomi

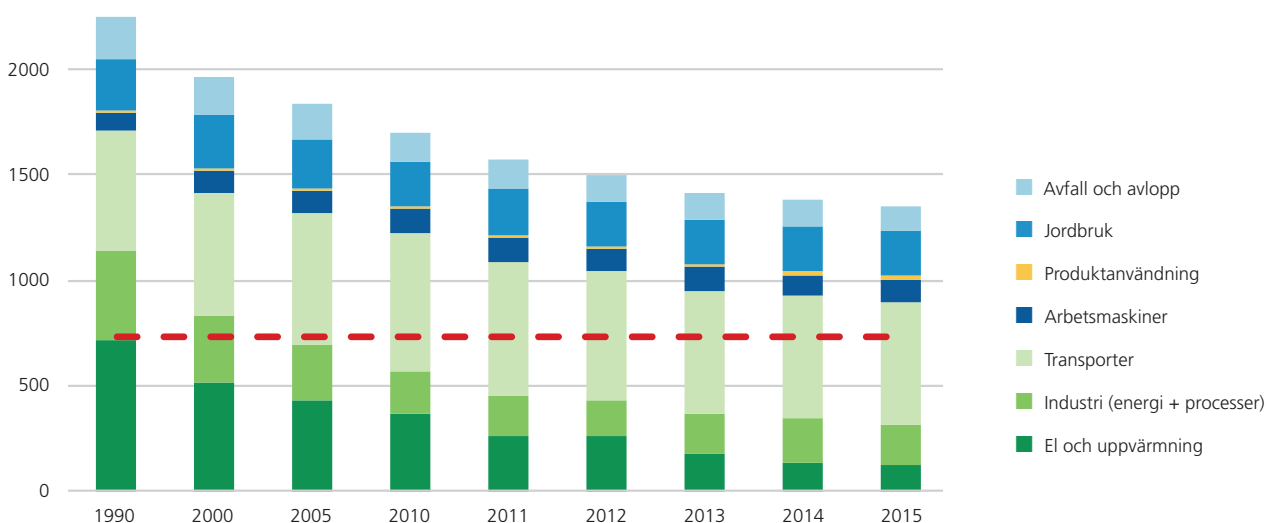
Det finns redan idag en växande efterfrågan på resurseffektiva och miljöanpassade produkter och tjänster. Tillväxtpotentialen inom den cirkulära biobaserade ekonomin bedöms därför vara stor. Än så länge är potentialen relativt outnyttjad i länet, men den är en förutsättning för en framtida miljödriven näringslivsutveckling och global konkurrenskraft. Här är landsbygderna en stor resurs, framför allt för livsnödvändig försörjning av vatten, livsmedel och energi, biobaserade produkter och lokal förädling.

Digitalisering ger möjligheter och utmaningar

Digitaliseringen har förändrat samhället och människors förhållningssätt till varandra i grunden. Både utifrån hur varor och tjänster designas, produceras och distribueras, men även hur samspel sker i tid och rum. Unga människor har ett naturligt förhållningssätt till digitala uttryck, som för en del äldre fortfarande ses som något nytt jämfört med traditionella metoder och lösningar.

Digitaliseringen i kombination med automatiseringen och robotiseringen skapar genomgripande förändringar för både företag och offentliga verksamheter. Helt nya produkter och tjänster växer fram. Möjligheter att effektivisera verksamheter innebär att förmågan till omvandling sätts på prov.

Digitaliseringen av information och utvecklingen av informationsteknologier gör att samhället bli mer beroende av informationstekniker och digitala nätverk. Konsumtionen av digitala tjänster förväntas öka allt mer. Tillgången till digital infrastruktur – bredband – är därför avgörande. Bredbandstäckningen i Örebro län är bland de bästa i landet, men en stor utmaning är att kunna erbjuda landsbygderna tillgång till stabila bredband. Balansen mellan stad och landsbygd kan förbättras genom digitaliseringen av allt fler tjänster. Ett exempel är införandet av e-hälsa.

Figur 5: Totala utsläpp av växthusgaser i Örebro län (tusen ton CO₂-ekvivalenter per år). Den streckade röda linjen anger målet för 2030, efter 60 procents sänkning av utsläppen från 2005 års nivå (760 tusen ton/år). Källa: Svenska MiljöEmissionsData, SMED

5. Prioriterade områden

För att nå de uppsatta målen har aktörerna i länet enats om tio prioriterade områden. Områdena är beskrivna utifrån nuläge och önskat läge 2030. Varje prioriterat område har tre strategiska inriktningar, det vi ska fokusera på för att nå det önskvärda läget. Genom att vi inom dessa områden arbetar för att nå de övergripande målen samtidigt – och inte ett i taget – bidrar vi till ett såväl hållbart som attraktivt och pulserande samhälle. Varje prioriterat område inleds med en tabell. Där finns de övergripande målen och effektmålen i svart eller grått. Effektmålen som är svarta är de mest aktuella för det prioriterade området.

Näringsliv och entreprenörskap

Skapa ett företagsklimat där entreprenörer har goda förutsättningar att starta, driva och utveckla företag. Öka internationaliseringsgraden och kunskapsinnehållet i näringslivet. Underlätta för fler etableringar, investeringar och finansieringsmöjligheter. S. 20–21

Innovationskraft och specialisering

Fördjupa långsiktig samverkan inom länets utpekade innovationsstrategiska prioriteringar – smart specialisering. Utveckla och stärk den innovationsstödjande infrastrukturen i länet för att etablera internationellt konkurrenskraftiga forsknings- och innovationsmiljöer. Stärk universitetsjukvården inklusive den hög-specialiserade hälso- och sjukvården i länet och dess omgivande utvecklingsmiljöer. S. 22–23

Kunskapslyft och utbildning

Höj målnuppfyllelsen i grund- och gymnasieskolan. Öka anställningsbarheten genom ökad samverkan mellan skola och arbetsliv. Skapa goda utbildningsmiljöer för utsatta grupper med bristfällig eller avbruten utbildning. S. 24–25

Kompetensförsörjning och matchning

Möt arbetskraftsefterfrågan i bristyrken och regionala styrkeområden. Förbättra arbetsgivarnas strategiska kompetensförsörjningsarbete. Riv hinder för utsatta grupper på arbetsmarknaden. S. 26–27

Social sammanhållning och demokrati

Skapa förutsättningar för ett starkt civilsamhälle och en stark folkbildning som bidrar till demokrati och social sammanhållning. Stärk den sociala ekonomin genom ökat fokus på arbetsintegrerade sociala företag och socialt ansvarsfull upphandling. Stärk länets kulturella infrastruktur med tonvikt på ett jämlikt, jämställt och tillgängligt kulturliv med barn och unga i fokus. S. 28–29

Hälsofrämjande arbete och hälso- och sjukvård

Möt utmaningar inom folkhälsoområdet genom lokal och regional samverkan. Främja psykisk hälsa genom tidiga, förebyggande och integrerade insatser till barn och unga. Utveckla en tillgänglig och framtidsinriktad hälso- och sjukvård och omsorg genom samverkan med andra regioner och landsting, samt genom samverkan mellan länets kommuner och Region Örebro län. S. 30–31

Konsumtion och försörjning

Säkra försörjningen av dricksvatten med hög kvalitet till rimlig kostnad för hela länet. Öka den hållbara lokala livsmedelsproduktionen, där offentliga aktörer ska vara pådrivande genom inköp till egna verksamheter. Uppnå hållbar energiförsörjning genom att öka energieffektiviteten och andelen förnybar energi. S. 32–33

Bostadsförsörjning och attraktiva miljöer

Etablera en regional planering för bostadsförsörjning med gemensamma målbilder och ökad samverkan. Förbättra förutsättningarna för bostadsbyggande vid en växande befolkning och som en utvecklingsfaktor vid en minskande befolkning. Skapa en gemensam plattform för bostadssökande för att kunna erbjuda en mångfald av alternativ oberoende av kommungränser. S. 34–35

Transporter och infrastruktur

Skapa förutsättningar för ett hållbart transportsystem enligt strukturbilderna. Utveckla Örebro län som nod längs nationella och internationella transportstråk. Säkra en robust tillgång till bredband i hela länet. S. 36–39

Upplevelser och evenemang

Öka tillgängligheten och utbudet av kultur, upplevelser och evenemang. Höj exportmognaden för små och medelstora företag inom besöksnäringen. Stärk länets attraktionskraft genom ökad samordning och paketering av besöksmål och besöksattraktioner. S. 40–41

5.1 Näringsliv och entreprenör

Övergripande mål

Effektmål	Stark konkurrenskraft	Hög och jämlik livskvalitet	God resurseffektivitet
	- Förbättrad kompetensförsörjning - Ökad kunskapsintensitet - Ökad innovationskraft - Ökad entreprenöriell aktivitet - Ökad nationell attraktionskraft - Ökad global konkurrenskraft - Ökad tillväxt i näringslivet - Ökad produktion inom areella näringar	- Goda uppväxtvillkor - Goda försörjningsmöjligheter - Ökad grad av delaktighet och inflytande - Attraktiv boende- och närmiljö - God och jämlik hälso- och sjukvård - God och jämlik folkhälsa	- Minskad klimatpåverkan - Giftfri miljö - Ökad biologisk mångfald - Säkrad vattenförsörjning

Nuläge och utmaningar

Ett lönsamt men lokalt sårbart näringsliv

Näringslivet är lönsamt och tillväxten ligger i nivå med övriga riket. Färre än rikssnittet arbetar i växande branscher och fler än rikssnittet arbetar i krympande branscher. Många länsbor jobbar i tillverkande företag och det finns potential att stärka branscher som stödjer tillverkningsindustrin. Flest nya jobb skapas idag i växande småföretag. Företagsklimatet är överlag gott och visar generellt på positiva trender över tid. Flera orter är dock sårbara på grund av en smal branschbredd.

Kunskapsinnehållet i det som produceras i länet behöver öka

Kunskapsnivån i det som produceras i länet är relativt låg. Detta tar sig uttryck i sjunkande FoU-investeringar och en svag utveckling i antal kunskapsintensiva företag. Universitets-sjukhuset med sin högspecialiserade hälso- och sjukvård utgör ett undantag, tillsammans med universitetet och en handfull nischade exportföretag runt om i länet. Dessa är tillväxtmotorer för hela länet.

Vi behöver locka hit fler etableringar och investeringar

De senaste årens stora etableringar av centrallager och logistik-verksamheter har befast länets attraktivitet. Att kunna erbjuda Nordens mest centrala läge med Sveriges största järnvägsknut innebär en konkurrensfördel i arbetet med att locka till sig större investeringar även inom andra branscher. I Business Region

Örebro arbetar elva kommuner och Region Örebro län tillsammans för att locka hit ännu fler företag och investeringar.

Fler företag i länet behöver ta steget till en internationell marknad

Företag som är internationella har ofta egenskaper som främjar konkurrenskraften i företaget. De samverkar i högre utträckning, har högre produktivitet och är mer innovativa än övriga företag. Under den senaste 15-årsperioden har Örebro län haft färre småföretag som exporterar än riksgenomsnittet. En styrka är dock att länet har högst andel företag i hela Sverige som ser internationalisering som ett alternativ för företaget. Tyvärr uppger samtidigt betydligt fler företag än rikssnittet att de upplever hinder för internationalisering.

Entreprenörskapet behöver stärkas för att skapa förnyelse i näringslivet

Flest nya jobb skapas i växande småföretag. Vi behöver nya företag för att behålla en livskraftig ekonomi. De senaste 15 åren har Örebro län legat konstant under rikssnittet när det gäller nyföretagande. Och även om nyföretagandet trots detta faktiskt ökar så har andelen länsbor som kan tänka sig att starta företag samtidigt hela tiden sjunkit och legat under rikssnittet. Bland nystartade företag står männen för den största andelen – 69 procent – även om antalet kvinnor som startar företag ökat något de senaste åren.

Tillgången till riskkapital behöver stärkas

Företagens förmåga att kunna leva upp till sin potential och i förlängningen skapa positiva samhällsekonomiska effekter är beroende av att de får finansiering av sina idéer och företag i tidiga skeden. Unga företag uppger att tillgången på krediter är ett hinder för tillväxt. Det privata, riskvilliga kapitalet går nästan uteslutande till företag som har kommit en bit i kommersialiseringssfasen. Vid en jämförelse med regioner i liknande storlek och struktur framgår det tydligt att riskkapitalinvesteringarna i länet är få.

Önskvärt läge 2030

Goda förutsättningar för entreprenörskap i hela länet

Det finns goda förutsättningar att starta, driva och utveckla företag i samtliga kommuner i länet. Detta är möjligt tack vare god infrastruktur, god kompetensförsörjning och ett gott företagsklimat.

Ökad branschbredd och fler arbetsställen

Vi har ökat branschbredden och antalet arbetsställen i länet och på så sätt minskat vissa orters sårbarhet. Vi arbetar också för att arbetsmarknaden ska bli mer diversifierad och mindre segregerad. Genom särskilda insatser stärks företagens kompetensförsörjning. Samverkan mellan företag, utbildningsaktörer, kommuner och myndigheter är god.

Livskraftiga företag med högt kunskapsinnehåll

År 2030 möter vi den nya globala ekonomin genom att ständigt rusta för en fortsatt omställning och förnyelse i länets näringsliv. Våra livskraftiga företag är avgörande för den hållbara tillväxten i länet. De levererar produkter och tjänster med högt kunskapsinnehåll och driver verksamheter utifrån god omvärldskunskap och en medvetenhet om de långsiktiga utmaningarna.

Attraktionskraft driver nya etableringar

Vårt län är attraktivt och lockar både nationella och internationella etableringar och investeringar. Detta är ett resultat av vårt kontinuerliga arbete med att stärka och marknadsföra vår position som bästa logistikläge och våra infrastrukturella och industriella förutsättningar.

Hög grad av internationalisering i näringslivet

Länets företag är i hög grad internationaliserade. Det är viktigt eftersom internationella företag har en högre tillväxtvilja och arbetar mer med produktutveckling än andra företag. Vi ser allt fler avknoppningar och följdinvesteringar inom våra etablerade innovativa miljöer. Detta är ett resultat av de nyetableringar som multinationella företag gjort i länet.

Ett jämställt näringsliv

Kvinnor och män erbjuds samma villkor i näringslivet. Fler kvinnor än tidigare startar och driver numera företag, vilket har lett till att jämställdheten i länets näringsliv har ökat och att kvinnors och mäns kompetens tas till vara på ett effektivt sätt.

Fler nya företag med ungt entreprenörskap

Vi har ökat etableringsfrekvensen av och överlevnadsgraden hos nystartade företag. Entreprenörskapet hos barn och unga är starkt för att säkerställa den framtida kompetensförsörjningen av entreprenörer och vi arbetar långsiktigt för att ändra inställningen till företagande och risktagande. Vi hjälper barn och unga att tidigt utveckla ansvarstagande, kreativitet, nyfikenhet, initiativtagande och samarbete. Därför står våra unga rustade inför olika tänkbara framtidsscenarier.

Företagsstöd skapar utveckling och tillväxt

Vi erbjuder behovsanpassade lösningar för kapitalförsörjning för att idéer ska kunna utvecklas till nya företag, och nystartade och befintliga bolag får stöd i de investeringar de behöver göra för att utvecklas.

Nya affärsmodeller

Näringslivet präglas av nyfikenhet på nya affärsmodeller och innefattar den sociala, cirkulära och biobaserade ekonomin som bidrar till en hållbar produktion och konsumtion.

Strategisk inriktning

- Skapa ett företagsklimat där entreprenörer har goda förutsättningar att starta, driva och utveckla företag.
- Öka internationaliseringsgraden och kunskapsinnehållet i näringslivet.
- Underlätta för fler etableringar, investeringar och finansieringsmöjligheter.

5.2 Innovationskraft och speci

Övergripande mål

Effektmål	Stark konkurrenskraft	Hög och jämlik livskvalitet	God resurseffektivitet
	• Förbättrad kompetensförsörjning • Ökad kunskapsintensitet • Ökad innovationskraft • Ökad entreprenöriell aktivitet • Ökad nationell attraktionskraft • Ökad global konkurrenskraft • Ökad tillväxt i näringslivet • Ökad produktion inom areella näringar	• Goda uppväxtvillkor • Goda försörjningsmöjligheter • Ökad grad av delaktighet och inflytande • Attraktiv boende- och närmiljö • God och jämlik hälso- och sjukvård • God och jämlik folkhälsa	• Minskad klimatpåverkan • Giftfri miljö • Ökad biologisk mångfald • Säkrad vattenförsörjning

Nuläge och utmaningar

Hållbar tillväxt kräver innovationskraft

Hållbar tillväxt i en global ekonomi kräver hög innovationskraft och omställningsförmåga. Det är därför nödvändigt för ett litet län att arbeta strategiskt och långsiktigt med innovationsfrågor. Det bidrar till att skapa förutsättningar för en positiv näringslivs- och samhällsutveckling med ett tydligt samspel mellan näringsliv, akademi, civilsamhälle och offentlig sektor.

Vårt regionala innovationssystem behöver få större kapacitet

Det regionala innovationssystemet samlar olika sektorer och aktörer i länet för att gemensamt verka för innovativa lösningar och ökad innovationskapacitet. Målet är att bli mer konkurrenskraftig i den globala ekonomin. Två övergripande prioriteringar pekas ut i regionens innovationsstrategi för smart specialisering:

- Autonoma, digitaliserade och intelligenta produktionssystem
- Livsmedel i skärningen mellan hållbarhet, hälsa, miljö och måltid

Här bär länet, i internationell jämförelse, på unika möjligheter att skapa framtidens kunskapsintensiva industriföretag, nästa generations vård- och omsorgslösningar samt hållbara och funktionella livsmedel.

God tillväxtpotential inom den högspecialiserade hälso- och sjukvården

Tillväxtpotentialen är stor inom den högspecialiserade hälso- och sjukvården. Tillsammans med läkarutbildningen och den medicinska forskningen bidrar den till regional utvecklingskraft. Den agerar även innovationsdrivare för att möta demografiska behov och utmaningar för välfärden.

Önskvärt läge 2030

Samverkan mellan universitet och samhälle

Samverkan mellan universitet och samhälle gör utbildning och forskning attraktiv och konkurrenskraftig. Privata, offentliga och civila aktörer arbetar tillsammans för att bygga upp innovativa miljöer för forskning, tester och demonstration. Detta skapar samhällsutvecklande innovationer samt nya tekniker och processer inom industrin.

Ett starkt innovationssystem som ökar konkurrenskraften

Det starka innovationssystemet ökar vår regionala konkurrenskraft och stimulerar hållbar tillväxt. Länets prioriterade specialiseringar bidrar till nytta för företag och offentliga strukturer. Offentliga medel används effektivt för att främja innovationsutveckling. Smart specialisering ökar internationaliseringen av näringslivet och uppmuntrar investeringar där både näringslivet och de offentliga verksamheterna bidrar.

Samverkan för konkurrenskraftiga forsknings- och innovationsmiljöer

Länets innovationsmiljöer stärks genom samarbete med liknande miljöer nationellt och internationellt. Det regionala innovationssystemet är samspelt och jobbar strategiskt mot gemensamma prioriteringar. Vi har en samverkansorienterad innovationsutveckling där ett antal kunskapsdrivna innovationsmiljöer är etablerade. Vi skapar nya värden genom att arbeta med inkludering av aktörer som inte tidigare haft en naturlig plats i innovationsprocesserna. På så sätt möter vi nya krav på industri, process, teknologi och på användare.

Den högspecialiserade vården bidrar till länets tillväxt och attraktionskraft

Vi har utvecklat gemensamma innovationsmiljöer för hälso- och sjukvård, universitet och näringsliv. Universitetssjukhusets roll är stark både på den nationella och på den internationella arenan. Den högspecialiserade hälso- och sjukvården är en självklar regional och nationell samarbetspartner och bidrar i hög utsträckning till länets attraktions- och utvecklingskraft. Värden av denna hälso- och sjukvård ökar och fördelas på ett ändamålsenligt sätt vid Örebro läns tre sjukhus: Universitetssjukhuset Örebro, Karlskoga lasarett och Lindesbergs lasarett. Den högspecialiserade hälso- och sjukvården har god kvalitet, klarar kompetensförsörjningen och har god investeringspotential.

Strategiska inriktningar

- Fördjupa långsiktig samverkan inom länets utpekade innovationsstrategiska prioriteringar – smart specialisering.
- Utveckla och stärk den innovationsstödjande infrastrukturen i länet för att etablera internationellt konkurrenskraftiga forsknings- och innovationsmiljöer.
- Stärk universitetssjukvården inklusive den högspecialiserade hälso- och sjukvården i länet och dess omgivande utvecklingsmiljöer.

5.3 Kunskapslyft och utbildning

Övergripande mål

	Stark konkurrenskraft	Hög och jämlik livskvalitet	God resurseffektivitet
Effektmål	- Förbättrad kompetensförsörjning - Ökad kunskapsintensitet - Ökad innovationskraft - Ökad entreprenöriell aktivitet - Ökad nationell attraktionskraft - Ökad global konkurrenskraft - Ökad tillväxt i näringslivet - Ökad produktion inom areella näringar	- Goda uppväxtvillkor - Goda försörjningsmöjligheter - Ökad grad av delaktighet och inflytande - Attraktiv boende- och närmiljö - God och jämlik hälso- och sjukvård - God och jämlik folkhälsa	- Minskad klimatpåverkan - Giftfri miljö - Ökad biologisk mångfald - Säkrad vattenförsörjning

Nuläge och utmaningar

God gymnasiesamverkan men det livslånga lärandet behöver stärkas

Grunden för hög livskvalitet, arbetslivets kompetensförsörjning och för samhällets utveckling är tillgång till bra utbildning från förskola till universitet. Det är viktigt att alla invånare i hela länet har goda och jämlika förutsättningar att fullfölja utbildning på minst gymnasienivå. Idag har alla elever tillgång till samtliga nationella program genom länets gymnasiesamverkan, men vi behöver bli bättre på att stimulera till och att erbjuda goda möjligheter för ett livslångt lärande.

Öka måluppfyllelsen och slut jämställdhetsgapet

Färre ungdomar än tidigare når behörighet till gymnasieskolans nationella program och andelen som går vidare till högre studier minskar. Ur ett längre tidsperspektiv har Örebro län en låg måluppfyllelse i grund- och gymnasieskolan i nationella jämförelser. Fler flickor än pojkar når gymnasiebehörighet. Fler kvinnor än män fortsätter till en högre utbildning. Samtidigt är det fler män än kvinnor som etablerar sig på arbetsmarknaden. Kvinnor har oftare än män en högre utbildning än vad som krävs för det yrke de arbetar inom, vilket både innebär att kompetens inte tas tillvara och att kvinnor blir underbetalda. Detta gap är kostsamt både för individen och för samhället.

Vi behöver fler med högre utbildning

Kraven på utbildningsnivå ökar, liksom behovet av specialiserad och yrkesutbildad arbetskraft. Andelen högutbildade har ökat nationellt under hela tjugohundralet, men både kvinnor och män i Örebro län har en lägre utbildningsnivå jämfört med riksgenomsnittet. I en global kunskapsekonomi är tillgången till kunskap, utbildning och kompetens en avgörande konkurrensfaktor.

Samverkan är en nyckel

Vi behöver ständigt stimulera elevers kreativitet, nyfikenhet och vilja att pröva och omsätta nya idéer i handling. Kunskap om arbetsmarknaden och vad som efterfrågas behöver finnas tillgänglig under hela studietiden. För att alla elever och studenter ska få förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen är det viktigt att utbildningsanordnarna på olika sätt involverar och samverkar med det omgivande samhället.

Önskvärt läge 2030

Barnets bästa i centrum

År 2030 har vi uppnått en jämlik hälsa bland barn och vuxna genom att säkra att alla barn får en bra start i livet. En start med goda uppväxtvillkor som stimulerar deras tidiga utveckling, inläring och hälsa. Det är ett resultat av en satsning på en likvärdig förskola och skola av hög kvalitet samt på metoder och medel som sätter barnens behov i centrum.

Bättre skolresultat och fler medvetna val

Fler fullföljer och avslutar sin grundläggande utbildning i hela länet. Vi ser fler flickor och pojkar som får förutsättningar att göra medvetna val som inte begränsas av kön eller av social eller kulturell bakgrund. Samverkan har i hög utsträckning bidragit till att skolan får förutsättningar att klara måluppfyllelsen och elever kan göra mer medvetna val.

Nya former av lärande

Vi har utvecklat nya former för lärande där vi använder digitaliseringen och nya sätt att lokalisera utbildning för att överbrygga såväl attityder som geografiska hinder. Folkhögskolorna ger ännu fler elever förutsättningar för vidare studier. Hela vårt utbildningssystem stimulerar både entreprenörskap och en hållbar tillväxt. Det är av stor betydelse att vi har en lärarutbildning av hög kvalitet i länet.

Strategiska inriktningar

- Höj måluppfyllelsen i grund- och gymnasieskolan.
- Öka anställningsbarheten genom ökad samverkan mellan skola och arbetsliv.
- Skapa goda utbildningsmiljöer för utsatta grupper med bristfällig eller avbruten utbildning.

5.4 Kompetensförsörjning och

Övergripande mål

Effekt mål	Stark konkurrenskraft	Hög och jämlik livskvalitet	God resurseffektivitet
	• Förbättrad kompetensförsörjning • Ökad kunskapsintensitet • Ökad innovationskraft • Ökad entreprenöriell aktivitet • Ökad nationell attraktionskraft • Ökad global konkurrenskraft • Ökad tillväxt i näringslivet • Ökad produktion inom areella näringar	• Goda uppväxtvillkor • Goda försörjningsmöjligheter • Ökad grad av delaktighet och inflytande • Attraktiv boende- och närmiljö • God och jämlik hälso- och sjukvård • God och jämlik folkhälsa	• Minskad klimatpåverkan • Giftfri miljö • Ökad biologisk mångfald • Säkrad vattenförsörjning

Nuläge och utmaningar

Utbildningssektorn behöver matcha länets kompetensbehov

Örebro universitet är länets kunskapsmotor och en stark attraktionsfaktor för unga inflyttare. En jämförelsevis stor andel av studenterna stannar kvar i länet efter avslutad utbildning. Folkhögskolorna och studieförbunden har också en roll i utbildningssystemet, inte minst för det livslånga lärandet och för den del av arbetskraften som inte etablerat sig eller står långt från arbetsmarknaden. Utbildningsutbudets dimensionering, innehåll och tillgänglighet behöver matcha arbetsgivarnas behov bättre. Så kan vi gemensamt ta ansvar för kompetensförsörjningen i länet. Samtidigt måste utbudet utformas så att fler vill utbilda sig till det som efterfrågas. Länets styrkeområden och bristyrken behöver vara viktiga utgångspunkter för utbildningssystemets dimensionering och innehåll.

Arbetslivsaktörerna behöver vara mer aktiva och kunniga

Många arbetsgivare upplever svårigheter att rekrytera rätt kompetens. För att åstadkomma förändring och förbättring krävs handling, många gånger i en bred samverkan. Ett sådant initiativ är att arbetsgivare ofta erbjuder att påverka innehåll och praktik genom att finnas med i råd eller styrelser. Det stärker och höjer utbildningens kvalitet. Många arbetsgivare arbetar för att bli attraktiva och det kommer i hög utsträckning att stärka deras konkurrenskraft. Region Örebro län har i sin roll som

regionalt utvecklingsansvarig ett regeringsuppdrag att hålla ihop länets kompetensförsörjning.

Vi behöver bryta den segregerade utbildnings- och arbetsmarknaden

Trots en god tillväxt och en allt starkare arbetsmarknad ökar den strukturella arbetslösheten. Särskilt utsatta grupper är unga personer, kvinnor och män födda utanför Europa, långtidsarbetslösa i åldern 55 – 64 år, personer med högst förgymnasial utbildning, och personer med en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. En utmaning är att sysselsättningsgraden bland utrikes födda endast är 60 procent. Här finns både högutbildade – som skulle kunna vara med och bidra till länets kompetensförsörjning men som saknar vägar in i det svenska samhället – och personer som saknar gymnasieutbildning och därmed ingår i riskgrupperna för långtidsarbetslöshet. En annan utmaning är att många branscher är könssegregerade och att kvinnor är överrepresenterade i lågavlönade sektorer.

Arbetskraftsförsörjningen inom vård och omsorg är en utmaning

Andelen äldre i länets befolkning ökar i relation till andelen i arbetsför ålder. Det gör att det är färre personer som måste försörja fler. Detta kan bli ett problem, både när det gäller arbetskraftsförsörjningen och att utbudet av vård och omsorg måste svara mot de demografiska behoven, särskilt i länets mindre kommuner.

h matchning

Önskvärt läge 2030

Utbildning och efterfrågan matchar varandra

År 2030 matchar utbildningarnas relevans och tillgänglighet arbetsgivarnas behov och är så attraktiva att fler utbildar sig inom de områden som efterfrågas. Matchningen fokuseras på länets bristyrken och på de regionala styrkeområdena, i dialog med Örebro universitet och andra utbildningsanordnare.

Erfarenhet och social kompetens värdesätts

Örebro universitet och utbildningsanordnare inom yrkeshögskolan, den kommunala vuxenutbildningen och folkhögskolan är viktiga aktörer för att stärka näringslivets och offentliga organisationers kompetensförsörjning. Arbetsgivare efterfrågar såväl formell utbildning som erfarenhet och social kompetens.

Kompetensutveckling attraherar arbetskraft

Arbetsgivarna arbetar strategiskt med rekrytering och attraktivitet. En viktig framgångsfaktor är att erbjuda kompetensutveckling under arbetslivet. Utbildningsanordnare och arbetsgivare har skaffat sig ökad kunskap och samverkar om jämställdhet, likabehandling och mångfald, vilket har gett en effektivare kompetensförsörjning.

Vi har nått social sammanhållning och ekonomisk konkurrenskraft

Ett arbete ger förutsättningar för såväl egen försörjning som hälsa och ett gott liv. Vi tar tillvara hela befolkningens kompetens, kreativitet och erfarenheter. Därför har vi nått både social sammanhållning och ekonomisk konkurrenskraft. Utbildning och kompetens hos kvinnor och män som förut hade svårt att etablera sig på arbetsmarknaden tas nu tillvara av arbetsgivare. Arbetsgivarna har skaffat sig större kompetens för att kunna möta de särskilt utsatta gruppernas behov och förenkla för dem, vilket motverkar diskriminering. Dessutom har antalet arbetsintegrerande och sociala företag ökat.

Strategisk inriktning

- Möt arbetskraftsefterfrågan i bristyrken och regionala styrkeområden.
- Förbättra arbetsgivarnas strategiska kompetensförsörjningsarbete.
- Riv hinder för utsatta grupper på arbetsmarknaden.

5.5 Social sammanhållning och

Övergripande mål

Effekt mål	Stark konkurrenskraft	Hög och jämlik livskvalitet	God resurseffektivitet
	- Förbättrad kompetensförsörjning - Ökad kunskapsintensitet - Ökad innovationskraft - Ökad entreprenöriell aktivitet - Ökad nationell attraktionskraft - Ökad global konkurrenskraft - Ökad tillväxt i näringslivet - Ökad produktion inom areella näringar	- Goda uppväxtvillkor - Goda försörjningsmöjligheter - Ökad grad av delaktighet och inflytande - Attraktiv boende- och närmiljö - God och jämlik hälso- och sjukvård - God och jämlik folkhälsa	- Minskad klimatpåverkan - Giftfri miljö - Ökad biologisk mångfald - Säkrad vattenförsörjning

Nuläge och utmaningar

Civilsamhället och det offentliga skapar demokrati och sammanhållning

Den sociala sammanhållningen i samhället gynnas av att välfärden kommer alla till del, men också av att alla ges möjlighet att delta i samhällslivet, att påverka sin livsmiljö och forma sina liv. Delaktighet, tillgänglighet, tillit och trygghet är viktiga ledord. I länet finns ett starkt civilsamhälle med idrottsrörelse, studieförbund och andra organisationer samt folkhögskolor och folkbibliotek som bidrar till den demokratiska utvecklingen. De är krafter som överbygger gränser, skapar sammanhållning och ger människor mening i vardagen. Den sociala ekonomin bidrar bland annat till att inkludera människor som står långt från arbetsmarknaden och civilsamhället går ofta i första ledet när det gäller att lyfta brister i samhället. Ett exempel på det är miljöförhållanden. Det är därför viktigt att värna civilsamhällets oberoende.

Kulturen ger attraktiv livsmiljö och social sammanhållning

Kultur ger människan möjligheter att utvecklas och främja hälsa och lärande. Den är ett sammanhållande kitt där länets invånare kan mötas, beröras, skapa och utvecklas. Framförallt ger kulturen utrymme för reflektion om det gemensamma och insikt i andra människors liv och villkor, vilket är särskilt viktigt nu i en tid av växande klyftor och färre gemensamma referensramar. Det ökade regionala ansvaret för kultur genom den nationella kultursamverkansmodellen gör att kulturen i högre

grad kan samspela och vara en del i det regionala tillväxtarbetet. Ett rikare utbud av kultur och fritidsaktiviteter kan bidra till en attraktivare livsmiljö och till social sammanhållning.

Vi behöver en fungerande kulturell infrastruktur i hela länet

Det finns ett rikt kulturliv i länet som rymmer både spets och bredd, men här finns också stora utmaningar. Ett jämställt, inkluderande och tillgängligt kulturliv är utmaningar som Örebro läns kulturplan lyfter fram. Ytterligare en utmaning är att förbättra förutsättningarna för kulturell kreativitet, utveckling och tillgänglighet och att skapa en fungerande kulturell infrastruktur i hela länet. Strukturen innefattar institutioner, arrangörer, professionella kulturskapare, utbildningar, amatörer inom föreningslivet och studieförbunden, finansieringsmöjligheter och olika slags lokaler.

Önskvärt läge 2030

Alla har möjlighet att forma sina liv

År 2030 har flickor och pojkar, kvinnor och män i länet möjlighet att påverka sin livsmiljö och forma sina liv, eftersom vi arbetar med jämställdhet och jämlikhet både som förutsättningar och som mål. Vi lyfter ständigt viktiga frågor som, boende, utbildning, arbetsliv och fördelning av resurser. Civilsamhället, kulturen och den sociala ekonomin är centrala för inkludering och meningskapande byggd på demokratiska värderingar. Barn och ungdomars inflytande stimulerar de demokratiska strukturerna. Det breda utbudet av kultur och fritidsaktiviteter i hela länet attraherar barn och unga, även från socioekonomiskt svaga grupper. Tillgången till lokaler och andra ytor för fritidsaktiviteter har ökat.

Ökad delaktighet i samhället

Delaktigheten i samhället har ökat och den digitala klyftan har minskat, genom att vi tagit vara på viktiga krafter som kulturen, folkbildningen, biblioteken, det civila samhället och den sociala ekonomin. Sociala innovationer bidrar till att möta samhällets utmaningar. De arbetsintegrerande sociala företagen gör en stor insats när det gäller att skapa arbetstillfällen för personer som har varit arbetslösa länge. Genom att vi skapat goda förutsättningar för dessa företag i länet, bland annat genom upphandling, har de vuxit och blivit fler.

Blomstrande kulturliv i hela länet

Vi lägger särskild vikt vid att skapa trygghet och att skapa platser där olika människor kan mötas när vi utformar den fysiska miljön. Vi ger barn och unga större inflytande och bidrar till inkludering av nyinflyttade. Den kulturella kreativiteten blomstrar i hela länet tack vare att vi har en kulturell infrastruktur som fungerar bra. Det finns ett rikt och varierat kulturliv i hela länet som rymmer både spets och bredd.

Strategisk inriktning

- Skapa förutsättningar för ett starkt civilsamhälle och en stark folkbildning som bidrar till demokrati och social sammanhållning.
- Stärk den sociala ekonomin genom ökat fokus på arbetsintegrerade sociala företag och socialt ansvarsfull upphandling.
- Stärk länets kulturella infrastruktur med tonvikt på ett jämlikt, jämställt och tillgängligt kulturliv med barn och unga i fokus.

5.6 Hälsofrämjande arbete och

Övergripande mål

	Stark konkurrenskraft	Hög och jämlik livskvalitet	God resurseffektivitet
Effektmål	- Förbättrad kompetensförsörjning - Ökad kunskapsintensitet - Ökad innovationskraft - Ökad entreprenöriell aktivitet - Ökad nationell attraktionskraft - Ökad global konkurrenskraft - Ökad tillväxt i näringslivet - Ökad produktion inom areella näringar	- Goda uppväxtvillkor - Goda försörjningsmöjligheter - Ökad grad av delaktighet och inflytande - Attraktiv boende- och närmiljö - God och jämlik hälso- och sjukvård - God och jämlik folkhälsa	- Minskad klimatpåverkan - Giftfri miljö - Ökad biologisk mångfald - Säkrad vattenförsörjning

Nuläge och utmaningar

Skillnaden i hälsa och levnadsvanor ökar mellan olika grupper

Människors livsvillkor är viktiga förutsättningar för goda levnadsvanor och för en god och jämlik hälsa. Hälsan har förbättrats i länet som helhet, men är ojämnt fördelad såväl geografiskt som socioekonomiskt. Flickor uppger i lägre grad än pojkar att de mår bra och gapet ökar. Kvinnor uppger god hälsa i lägre grad än män. Äldre personer mår sämre än yngre. Detsamma gäller personer med sämre livsvillkor, det vill säga de med lägre utbildningsnivå, sämre ekonomi och de utan arbete. Andra grupper som generellt löper större risk för ohälsa är personer med funktionsnedsättning och hbtq-personer.

Den psykiska ohälsan ökar

Majoriteten av befolkningen i länet uppger att de har ett gott psykiskt välbefinnande, men allt fler rapporterar nedsatt psykiskt välbefinnande. Männen mår bättre än kvinnorna och de äldre mår bättre än de yngre. Lägst andel med gott psykiskt välbefinnande finns bland kvinnor i åldern 16–29 år. Endast fem av tio tjejer i nian och i tvåan på gymnasiet har gott psykiskt välbefinnande, medan åtta av tio killar i samma ålder har det. En annan sårbar grupp är de flyktingar som upplevt traumatiska och livshotande händelser före och under flykten från sitt hemland till Sverige. Det ställer krav på ett gott bemötande och mottagande från samhällets grundfunktioner, bland annat vården.

Vi lever längre

Andelen äldre ökar i vårt län. Vi kan stärka det friska och skjuta upp funktionsnedsättningar genom hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande insatser. Det förbättrar livskvaliteten för den enskilde och minskar samhällskostnaderna för vård och omsorg. Den ökade livslängden i kombination med medicinteknisk utveckling väcker dock frågor om prioriteringar, etik och ekonomi.

h hälso- och sjukvård

Önskvärt läge 2030

En god, jämlik och jämställd folkhälsa

Folkhälsa grundas i goda livsvillkor och levnadsvanor, tilltro till egen förmåga, tilltro till andra, delaktighet och sammanhang. Genom att vi ger förutsättningar för goda och jämlika livsvillkor för alla invånare i hela länet har vi uppnått en god, jämlik och jämställd hälsa. Arbetet har vilat på samverkan inom och mellan kommuner, civilsamhälle, folkbildning, myndigheter och Region Örebro län.

Särskilda insatser för sårbara grupper

Utöver breda folkhälsoinsatser gör vi även särskilda insatser för sårbara grupper. Psykisk hälsa och levnadsvanor är prioriterade områden, särskilt bland barn och unga, liksom behov kopplade till det ökade antalet äldre. Hälsan i länet har även förbättrats genom att utbildningsnivån i befolkningen har höjts.

En jämlik, jämställd och tillgänglig hälso- och sjukvård

År 2030 har vi en jämlik och jämställd hälso- och sjukvård. Det innebär att vård och tandvård, behandling och bemötande erbjuds på lika villkor för alla oavsett vårdgivare. Sjukvården har minskat sin miljöpåverkan. Digitalisering och e-hälsa ökar individens delaktighet och stimulerar kunskapsutbyte. Tillgänglighet är en mycket viktig kvalitetsfråga. Hela kedjan – från första kontakt till rätt vård i rätt tid – fungerar väl och alla patienter har lätt att nå vården utifrån sina personliga förutsättningar.

Effektiv samverkan ger vård av hög kvalitet

Närsjukvården och övriga hälso- och sjukvården har ett väl fungerande samarbete. Universitetssjukvården och dess enheter genomför stora delar av hälso- och sjukvården vid såväl länets tre sjukhus som i övriga delar av verksamheten. Den högspecialiserade vården är en självklar tillgång för både länets befolkning och övriga landet. Detta bidrar till en effektiv och jämnt fördelad hälso- och sjukvård med hög kvalitet i hela länet.

Strategisk inriktning

- Möt utmaningar inom folkhälsoområdet genom lokal och regional samverkan.
- Främja psykisk hälsa genom tidiga, förebyggande och integrerade insatser till barn och unga.
- Utveckla en tillgänglig och framtidsinriktad hälso- och sjukvård och omsorg genom samverkan med andra regioner och landsting, samt genom samverkan mellan länets kommuner och Region Örebro län.

5.7 Konsumtion och försörjning

Övergripande mål

	Stark konkurrenskraft	Hög och jämlik livskvalitet	God resurseffektivitet
Effektmål	- Förbättrad kompetensförsörjning - Ökad kunskapsintensitet - Ökad innovationskraft - Ökad entreprenöriell aktivitet - Ökad nationell attraktionskraft - Ökad global konkurrenskraft - Ökad tillväxt i näringslivet - Ökad produktion inom areella näringar	- Goda uppväxtvillkor - Goda försörjningsmöjligheter - Ökad grad av delaktighet och inflytande - Attraktiv boende- och närmiljö - God och jämlik hälso- och sjukvård - God och jämlik folkhälsa	- Minskad klimatpåverkan - Giftfri miljö - Ökad biologisk mångfald - Säkrad vattenförsörjning

Nuläge och utmaningar

En tidvis problematisk vattenförsörjning

För att städer och samhällen ska fungera och vara attraktiva behöver flöden av exempelvis dricksvatten, livsmedel och energi fungera. Dricksvatten är vårt viktigaste livsmedel. På grund av bland annat klimatförändringar, en växande befolkning och läckage från industriområden, jordbruk och skogsbruk ökar risken för försämrad vattenkvalitet i våra vattentäkter. Redan idag är det tidvis problem med kvaliteten och tillgången till dricksvatten i länet.

Vi behöver öka länets hållbara produktion av livsmedel

Länet är självförsörjande på spannmål, griskött och ägg och har relativt hög självförsörjningsgrad för nötkött, lammkött och potatis. Däremot har länet en begränsad tillgång på trädgårdsodling, såsom frukt, bär och grönsaker i växthus och på friland. Beroendet av livsmedel som produceras i andra delar av världen är därför stort. De stora geografiska avstånden mellan producenter och konsumenter, den ensidiga livsmedelsproduktionen och beroendet av globala handelssystem är växande miljöproblem. Vi behöver därför öka länets hållbara produktion av livsmedel och öka lönsamheten, exporten och innovationskraften i livsmedelskedjan samtidigt som vi når relevanta nationella och internationella miljömål. Matproduktion kan på det sättet få ökad betydelse för tillväxt och jobb, speciellt på landsbygderna. En utmaning är det kommande generationsskiftet eftersom genomsnittsåldern bland lantbrukarna är hög.

Goda möjligheter för en hållbar biobaserad samhälls-ekonomi

De gröna näringarna inom bland annat jordbruk och skogsbruk är betydelsefulla i stora delar av länet. Jordbruket bidrar med såväl lokalt odlade ekologiska produkter som med att stärka besöksnäringen. Skogsnäringen har en nyckelroll i utvecklingen av en mer biobaserad samhälls-ekonomi – en bioekonomi – där både traditionella och nya varor och tjänster produceras av en hållbar skogsråvara som ersätter fossila och ändliga råvaror. Det finns också goda möjligheter att öka den regionala försörjningen av drivmedel och energi från de gröna näringarna.

Vi behöver öka andelen förnybar energi

Vi måste bli mer resurseffektiva och ställa om till förnybara energikällor för att säkra energiförsörjningen. Alla större fjärrvärmeleverantörer i Örebro län har som mål att vara helt eller nästan helt fossilfria år 2020. Länet har potential för ökad produktion av solenergi och biogas. Det ger – utöver minskat fossilberoende – ökad lokal försörjning och en rad andra positiva samhällseffekter.

Önskvärt läge 2030

Robusta flöden av dricksvatten, livsmedel och energi

År 2030 lyckas vi upprätthålla flödena av dricksvatten, livsmedel och energi på nödvändig och förväntad nivå. Vi har även minskat flödenas sårbarhet. Försörjningen av dricksvatten med hög kvalitet till rimlig kostnad är säkrad för hela länet.

Stark innovationskraft i livsmedelskedjan

Produktionen av livsmedel är hållbar och stark, de gröna näringarna växer och länets sårbarhet minskar. Vi har minskat matsvinnet i hela livsmedelskedjan och efterfrågan ökar på livsmedel som är gynnsamma för såväl klimat och miljö som människors hälsa. Innovationskraften i livsmedelskedjan är stark. Vi har nått de miljömål som är kopplade till detta område. Kompetensen om jordbruksmarkens och de gröna näringarnas samhällsvärde har ökat. Det medför att vi kan göra medvetna överväganden vid planering och etablering av nya verksamheter på bördig jordbruksmark.

Utvecklad bioekonomi

Vi utvecklar och stimulerar bioekonomin inom skogs- och jordbruket utan att försumma andra intressen och värden, till exempel friluftslivet, naturturismen och den biologiska mångfalden. När vi bygger bostäder och lokaler använder vi träråvara i större utsträckning. Jordbruket bidrar med såväl lokalt odlade ekologiska produkter som med att stärka besöksnäringen.

Effektivt användande av jordens resurser och energi

Jordens resurser används mer effektivt tack vare fler cirkulära system. Fler varor är fria från farliga ämnen, och de baseras i hög utsträckning på förnyelsebara råvaror. Den offentliga upphandlingen har varit ett viktigt verktyg för att uppnå en ansvarsfull och hållbar produktion, konsumtion och säker försörjning. Vi har även säkrat energiförsörjningen, både genom att bli mer resurs-effektiva och genom att ställa om till förnybara energikällor.

Strategisk inriktning

- Säkra försörjningen av dricksvatten med hög kvalitet till rimlig kostnad för hela länet.
- Öka den hållbara lokala livsmedelsproduktionen, där offentliga aktörer ska vara pådrivande genom inköp till egna verksamheter.
- Uppnå hållbar energiförsörjning genom att öka energieffektiviteten och andelen förnybar energi.

5.8 Bostadsförsörjning och att

Övergripande mål

	Stark konkurrenskraft	Hög och jämlik livskvalitet	God resurseffektivitet
Effektmål	- Förbättrad kompetensförsörjning - Ökad kunskapsintensitet - Ökad innovationskraft - Ökad entreprenöriell aktivitet - Ökad nationell attraktionskraft - Ökad global konkurrenskraft - Ökad tillväxt i näringslivet - Ökad produktion inom areella näringar	- Goda uppväxtvillkor - Goda försörjningsmöjligheter - Ökad grad av delaktighet och inflytande - Attraktiv boende- och närmiljö - God och jämlik hälso- och sjukvård - God och jämlik folkhälsa	- Minskad klimatpåverkan - Giftfri miljö - Ökad biologisk mångfald - Säkrad vattenförsörjning

Nuläge och utmaningar

Rekordstort byggande – men fortsatt brist på bostäder

En väl fungerande bostadsmarknad är en förutsättning för ett attraktivt och växande län. Bristen på bostäder gör att länet inte kan växa till sin fulla potential. Idag råder det bostadsbrist i elva av tolv centralorter. De senaste åren har Örebro varit den stad i Sverige som haft högst fart i bostadsproduktionen, och byggtakten i länets mellanstora kommuner är snabbare än på länge. Det finns med andra ord bättre förutsättningar än tidigare för att skapa en bostadsmarknad i balans i stora delar av länet.

Delar av länet saknar förutsättningar för bostadsbyggande

De långsiktiga förutsättningarna för bostadsförsörjning skiljer sig åt mellan länets olika delar. I Örebro kommun har det under flera år varit svårt att hinna bygga tillräckligt för att kunna tillmötesgå efterfrågan. I många av de mindre kommunerna har förutsättningarna för bostadsbyggande länge varit svåra. Det beror dels på att befolkningen minskar, dels på oklara finansiella förutsättningar för att bygga nytt eftersom regelverket för avskrivningar gör att marknadsvärdet på ett nybyggt hus är lägre än byggkostnaden.

Vi behöver skapa flyttkedjor för att frigöra efterfrågade bostäder

Många kommuner upplever att de har brist på bostäder anpassade för äldre, vilket hämmar rörligheten på bostadsmarknaden. Billiga hyres- och bostadsrätter efterfrågas av unga och nyanlända som ska etablera sig på bostadsmarknaden.

Vi behöver minska segregation och trångboddhet

Det ökade antalet människor som kommit till länet de senaste åren ställer ytterligare krav på bostadsproduktionen, eftersom vi behöver tillgodose bostadsbehovet. Den långsiktiga samhällsplaneringen måste utformas så att bostadsbyggandet minskar segregationen och trångboddheten. Den sociala servicen behöver också utökas på flera orter. Samverkan över kommungränser behöver öka för att ge invånarna bättre möjligheter till bostäder, transporter och service.

Önskvärt läge 2030

En bostadsmarknad i balans

År 2030 är bostadsmarknaden i balans i hela länet. Vi kan erbjuda olika typer av goda boendemiljöer, bostäder och livsmiljöer och det är lättare för arbetsgivarna att attrahera arbetskraft med rätt kompetens. Vi har skapat förutsättningar för boende där befolkningen ökar och förutsättningar för befolkningsutveckling där befolkningen åldras och minskar. Kommunerna är, och har varit, mycket aktiva och gett bostadsmarknaden så goda förutsättningar som möjligt. De nya bostäderna är byggda på ett miljövänligt sätt, de är energieffektiva och håller god arkitektonisk kvalitet.

Attraktiva boendemiljöer skapar social hållbarhet

Tryggheten, tilliten och den goda, jämställda och jämlika hälsan ökar eftersom allt fler bor i bra bostäder i områden med förut-

Attraktiva miljöer

sättningar för social gemenskap. Vi motverkar segregation och exponering för skadliga miljöfaktorer som dålig luftkvalitet och trafikbuller i vår samhällsplanering. Vi bygger bostäder så att de boende får nära till grönområden, förskolor och skolor samt kulturella och sociala mötesplatser. Närhet till kommersiell service, välfärdstjänster och kommunikationer har skapat en långsiktigt hållbar bostadsförsörjning i attraktiva boendemiljöer.

Attraktiva boendemiljöer har en tydlig koppling till social hållbarhet. Därför har vi tillgodosett civilsamhällets behov av ytor, lokaler och mötesplatser och säkrat tillgången till snabbt och driftsäkert bredband på landsbygderna.

Bra samordning mellan byggnad och hållbara pendlingsmöjligheter

De hållbara pendlingsmöjligheterna är goda och bidrar till den fungerande arbetskraftsförsörjningen. Arbetsresorna med kollektivtrafik, cykel eller till fots har ökat kraftigt. Det gör att klimatutsläppen, den sociala belastningen och hälsoriskerna har minskat. Många människor kan i stor utsträckning klara sitt vardagsresande utan att vara beroende av bilen, eftersom bostadsplaneringen är samordnad med infrastrukturplaneringen. I områden utanför de större stråken är det svårt att erbjuda konkurrenskraftiga alternativ till bilen. Här kommer transporttillgängligheten även fortsättningsvis i hög grad bygga på bilen.

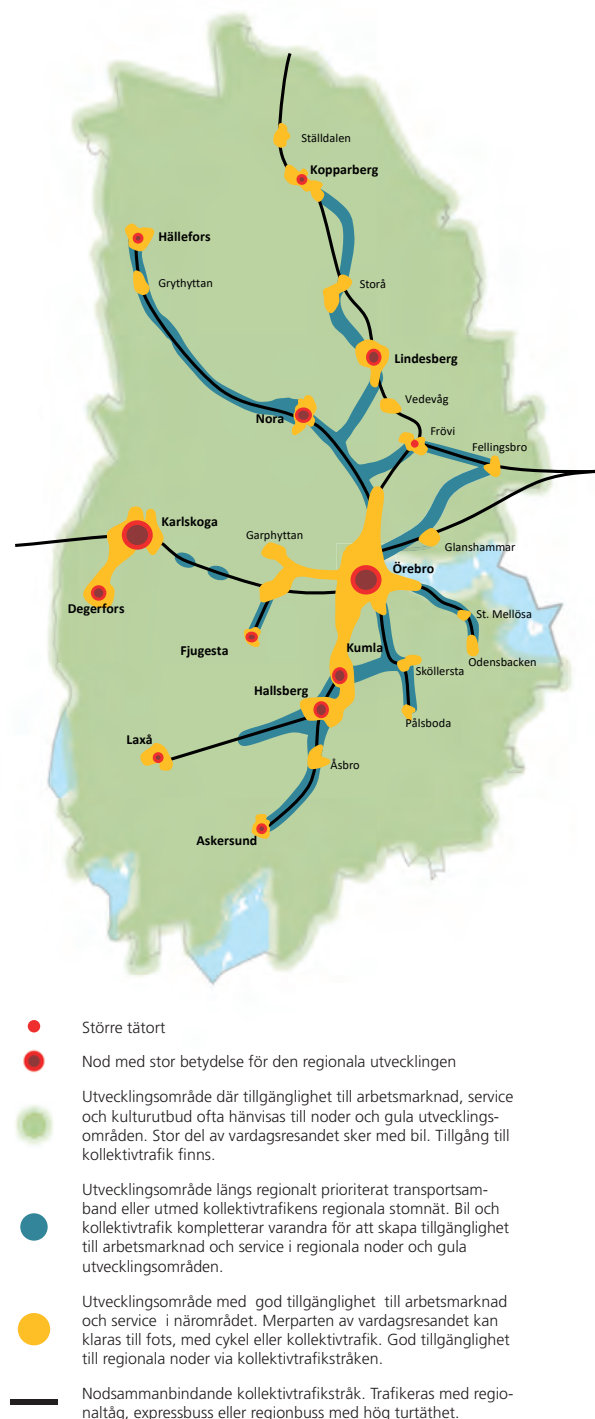
Minskad segregation tack vare god samhällsplanering

Vi har lyckats minska boendesegregationen på stadsdelsnivå genom bland annat god samhällsplanering. Den sociala servicen har utökats på flera orter. Vi har också säkrat bostadsförsörjningen, skapat flyttkedjor och minskat trångboddheten. Vi samverkar mer över kommungränserna för att underlätta boende, transporter och service.

Strategisk inriktning

- Etablera en regional planering för bostadsförsörjning med gemensamma målbilder och ökad samverkan.
- Förbättra förutsättningarna för bostadsbyggande vid en växande befolkning och som en utvecklingsfaktor vid en minskande befolkning.
- Skapa en gemensam plattform för bostadssökande för att kunna erbjuda en mångfald av alternativ oberoende av kommungränser.

Förutsättningar för framtida bebyggelse

Figur 6: Det framtida byggandet av bostäder och arbetsplatser har stor betydelse för den regionala tillgången till arbetskraft och jobb möjligheter, samt för hur vi kan ta del av vardaglig service och hur vi reser till arbete, skola och fritidsaktiviteter.

5.9 Transporter och infrastruktur

Övergripande mål

Effekt	Stark konkurrenskraft	Hög och jämlik livskvalitet	God resurseffektivitet
	- Förbättrad kompetensförsörjning - Ökad kunskapsintensitet - Ökad innovationskraft - Ökad entreprenöriell aktivitet - Ökad nationell attraktionskraft - Ökad global konkurrenskraft - Ökad tillväxt i näringslivet - Ökad produktion inom areella näringar	- Goda uppväxtvillkor - Goda försörjningsmöjligheter - Ökad grad av delaktighet och inflytande - Attraktiv boende- och närmiljö - God och jämlik hälso- och sjukvård - God och jämlik folkhälsa	- Minskad klimatpåverkan - Giftfri miljö - Ökad biologisk mångfald - Säkrad vattenförsörjning

Nuläge och utmaningar

Fortsatt utveckling av pendlingen behövs för konkurrenskraften

Kraven på specialiserad arbetskraft ökar på grund av den allt mer globala konkurrensen. Regioner som har god tillgång till arbetskraft och som erbjuder goda pendlingsmöjligheter är därför attraktiva för näringsliv, människor och investerare. Därför är det viktigt för länets kompetensförsörjning och globala konkurrenskraft att ingå i en större, funktionell arbetsmarknadsregion. Trenden är att allt fler pendlar allt längre sträckor, vilket gör att arbetsmarknadsregionerna blir större. Urbaniseringstrenden pekar mot att de mindre kommunerna kommer att bli allt mer beroende av inpendling för att klara den framtida arbetskraftsförsörjningen.

Att höja kapaciteten för persontransporter är viktigt i en växande region. Kollektivtrafiken är i särklass bäst på att skapa kapacitet för många resenärer på liten yta. Men det finns grupper som även i framtiden kommer att vara beroende av bilen. Det handlar exempelvis om de som bor utanför de starka kollektivtrafikstråken, yrkesgrupper med behov att transportera specialutrustning samt personer med vissa funktionsnedsättningar.

Vi har ett strategiskt läge i Norden men svag internationell tillgänglighet

Örebro län har ett strategiskt läge mellan de tre storstadsregionerna Stockholm, Oslo och Göteborg. Framförallt är närheten

till Stockholm mycket betydelsefull för tillväxten. Länet har blivit en alltmer integrerad del av Stockholm-Mälarenregionen tack vare omfattande infrastrukturinvesteringar och satsningar på regional-tågstrafiken. Våra förutsättningar att knyta tätare band med storstadsregionerna försämrats av långa restider till framförallt Oslo och Göteborg – men även till Stockholm. Därför kan Stockholm inte vara grunden för vårt läns tillväxt. Vi behöver istället i högre grad bygga vidare på våra egna styrkor och specifika förutsättningar för att klara den framtida tillväxten. Örebro Airport är viktig för att länet ska ha snabba internationella förbindelser. Framförallt frakt, men även charter, utgör en betydande del av flygplatsens transporter.

Transporternas negativa påverkan behöver begränsas

Nästan 90 procent av de motoriserade pendlingsresorna sker med bil och bara drygt 10 procent med kollektivtrafik. Det är framför allt unga människor – 20 år och yngre – som reser på ett hållbart sätt. Därefter ökar bilanvändandet kraftigt med stigande ålder, på bekostnad av både kollektivtrafik, gång och cykel. Kvinnors och mäns resande är snarlikt, men kvinnor åker något mindre bil till förmån för gång och cykel. Vägtransporterna står för drygt en tredjedel av alla koldioxidutsläpp. Utsläppen av koldioxid minskar, men för långsamt för att vi ska nå de nationella klimatmålen. I tätare områden innebär vägtrafiken även lokala miljöproblem, där normer för buller och luftkvalitet överskrider längs viktiga delar i vägnätet. Redan idag är det också kapacitetsbrist i centrala delar av väg- och gatunätet i högttrafik.

Bilen behövs i första hand på landsbygderna

Bilen ska i första hand vara ett alternativ för dem som bor på landsbygderna, där kollektivtrafiken kan vara gles och avstånden är för långa för cykelpendling. Bilens negativa miljö- och klimatbelastning kommer sannolikt att till viss del begränsas av förnybara drivmedel. En fortsatt hög andel bilresor från de delar av landsbygderna som saknar en väl utbyggd kollektivtrafik bedöms därför inte stå i kontrast till målet om minskad klimatpåverkan från länets transporter. Den del av bilresorna som sker på landsbygden utanför tätbebyggda områden har också liten betydelse för lokala miljöproblem och trängsel i vägsystemet.

Örebro län attraherar logistikföretag

Örebro län genomkorsas av Sveriges största transportleder för gods, både på väg och på järnväg. Tillsammans utgör Västra stambanan, Mälarbanan, E18 och E20 de nationellt viktiga stråken mellan Stockholm och Oslo samt Stockholm och Göteborg. Väg 50 fyller tillsammans med godsstråket genom Bergslagen en viktig funktion i att knyta samman mellersta och norra delarna av Sverige med de södra delarna av landet och Centraleuropa. Hallsberg är landets viktigaste godsnod med stor betydelse även ur ett internationellt perspektiv. Vår flygplats är Sveriges fjärde största fraktflygplats. I kombination med vårt geografiska läge, gott samarbete och logistikutbildning på civilingenjörsnivå vid Örebro universitet har detta skapat goda förutsättningar för logistikföretag att etablera sig i länet.

Önskvärt läge 2030

En anpassad kollektivtrafik och kortare restider

De äldre i hela länet har god tillgång till samhällsservice och kollektivtrafiken har förbättrat möjligheterna för unga på landsbygderna att pendla till och från skola och fritidsaktiviteter. Vi har också lyckats korta restiderna med kollektivtrafik mellan Örebro och kommunhuvudorterna samt till Stockholm, Oslo och Göteborg. Tack vare korta restider och hög turtäthet har kollektivtrafiken nått en hög marknadsandel i dessa stråk. Att fler åker tåg istället för flyg har haft en positiv inverkan på den totala klimatbelastningen. Samtidigt har flygets egen klimatpåverkan minskat. Även den regionala pendlingen har stärkts sedan vi fick nya stationslägen längs Nobelbanan. Det är av stor vikt för kompetensförsörjning och näringslivets affärsresor.

Storregional samverkan i en starkare region

Örebro län har goda relationer och samarbeten med Stockholm-Mälarregionen, Värmlands län och Dalarnas län. Genom effektiv regionaltågstrafik har vi knutit samman vårt län med Stockholm-Mälarregionen och drar nytta av huvudstaden som motor i utvecklingen. Restiderna med kollektivtrafik till Stockholm, Oslo och Göteborg har kortats väsentligt. Vi har dessutom tagit vara på länets mångfald av attraktiva boendemiljöer.

Ett hållbart transportsystem

År 2030 har vi skapat ett hållbart transportsystem. Andelen kollektivtrafik, cykling och gång har ökat, vilket både har förbättrat livskvaliteten och minskat transporternas miljöpåverkan. Allt fler bilar drivs med el eller biodrivmedel. Fler av dem som pendlar till och från Örebro väljer i större utsträckning kollektivtrafiken istället för bilen, vilket har gjort att pendlingskapaciteten ökat. Behovet av resor har också minskat tack vare ny teknik och utbyggnaden av bredband.

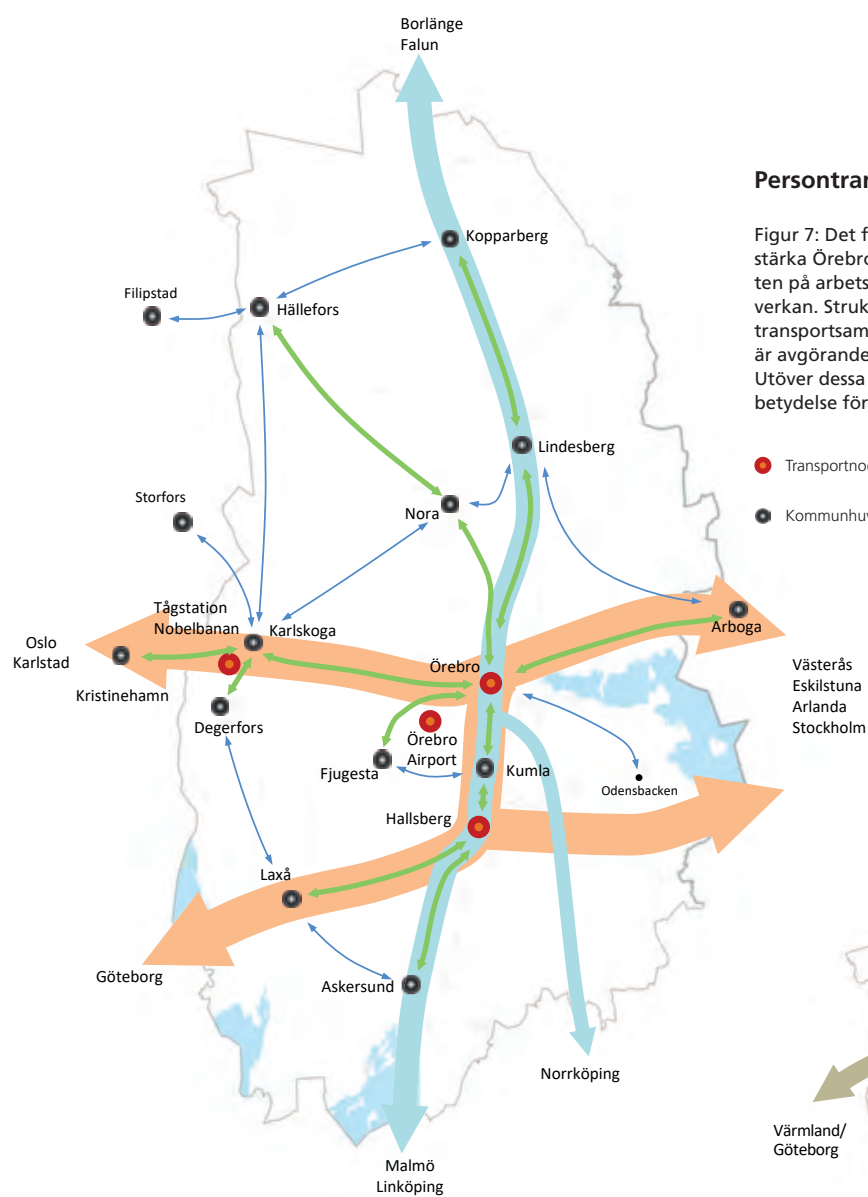
Ett attraktivt läge som lockar etableringar och investeringar

Vårt län är attraktivt och lockar både nationella och internationella företagsetableringar och investeringar. Sysselsättningen inom logistikbranschen har ökat ytterligare och Örebro län har befäst och utvecklat positionen som näst bästa logistikläge efter Göteborgsregionen.

Strategisk inriktning

- Skapa förutsättningar för ett hållbart transportsystem enligt strukturbilderna.
- Utveckla Örebro län som nod längs nationella och internationella transportstråk.
- Säkra en robust tillgång till bredband i hela länet.

Persontransporter 2030

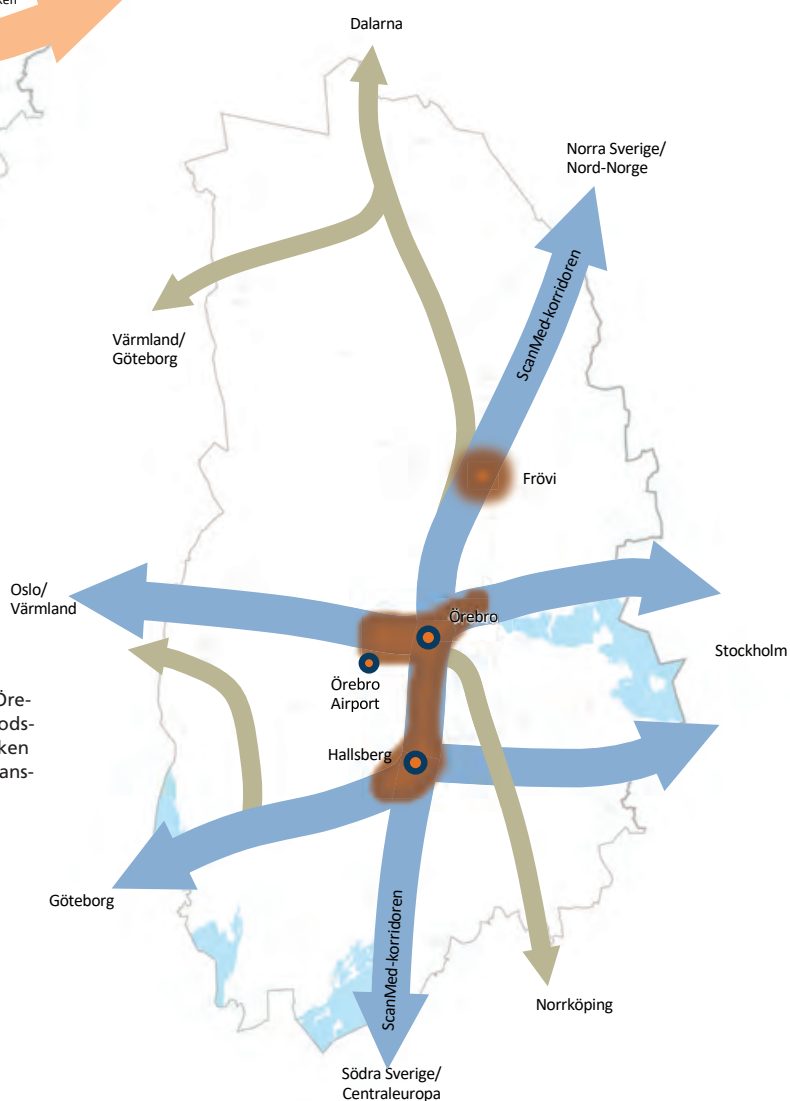
Figur 7: Det finns goda förutsättningar att med transportsystemet stärka Örebroregionens relationer till omvärlden, stärka tillgängligheten på arbetsmarknaden samt att begränsa transporternas klimatpåverkan. Strukturbilden visar de viktigaste regionala och interregionala transportsambanden. Korta restider, hög kapacitet och god standard är avgörande för Örebroregionens utveckling till 2030 och därefter. Utöver dessa stråk finns det också många andra stråk som är av stor betydelse för den lokala utvecklingen.

- Transportnod
- Kommunhuvudort
- Regionalt transportsamband
- Sekundärt interregionalt transportsamband
- Delregionalt transportsamband
- Primärt interregionalt transportsamband

Godstransporter och logistik 2030

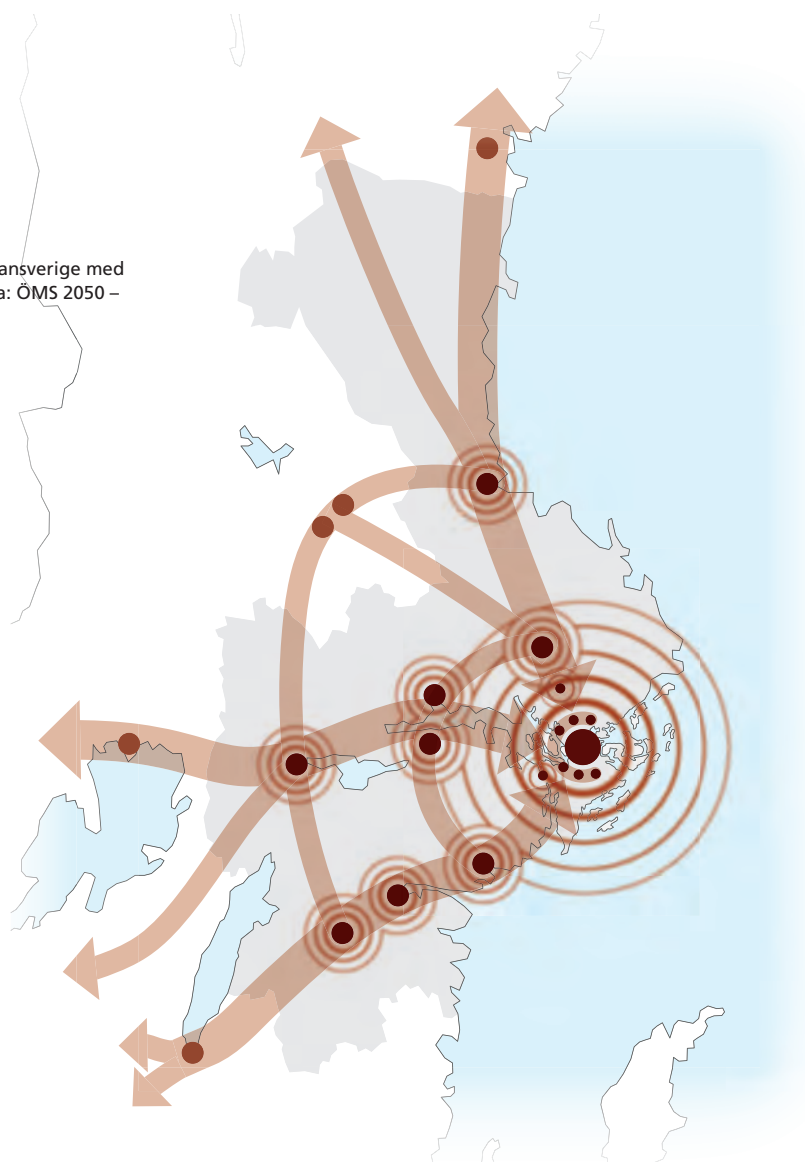
Figur 8: Strukturbilden visar de stråk som har högst prioritet för Örebroregionens näringsliv. Kartan visar också viktiga noder för gods-transporterna samt kopplingar till noder utanför vår region. Stråken och noderna är också avgörande för att åstadkomma effektiva transportkedjor såväl nationellt som internationellt.

- Transportnod
- Utvecklingsområde för logistikverksamhet
- Sekundärt godsstråk
- Primärt godsstråk

Storregional strukturbild 2050

Figur 9: Storregional rumslig principbild för östra Mellansverige med fokus på ortsstrukturer och storregionala samband. Källa: ÖMS 2050 – samverkan kring planering i östra Mellansverige

5.10 Upplevelser och evenemang

Övergripande mål

	Stark konkurrenskraft	Hög och jämlik livskvalitet	God resurseffektivitet
Effektmål	- Förbättrad kompetensförsörjning - Ökad kunskapsintensitet - Ökad innovationskraft - Ökad entreprenöriell aktivitet - Ökad nationell attraktionskraft - Ökad global konkurrenskraft - Ökad tillväxt i näringslivet - Ökad produktion inom areella näringar	- Goda uppväxtvillkor - Goda försörjningsmöjligheter - Ökad grad av delaktighet och inflytande - Attraktiv boende- och närmiljö - God och jämlik hälso- och sjukvård - God och jämlik folkhälsa	- Minskad klimatpåverkan - Giftfri miljö - Ökad biologisk mångfald - Säkrad vattenförsörjning

Nuläge och utmaningar

Attraktiva miljöer och stora evenemang

Örebro län har ett stort utbud av attraktiva natur-, kultur- och stadsmiljöer. Upplevelser och evenemang, allt ifrån initiativ från amatörer till professionella evenemang av högsta kvalitet gör idag Örebro län till en attraktiv region att bo i eller besöka och flytta till. Attraktiva miljöer för upplevelser och ett aktivt friluftsliv bidrar även till ökat välbefinnande och förbättrad folkhälsa för länets invånare. Att fortsätta utveckla ett attraktivt och diversifierat utbud av kultur, natur, idrott och upplevelser av olika slag är viktigt för att stärka attraktionskraften och livskvaliteten.

Stora möten och evenemang är en växande näring där länet har en stark position och goda förutsättningar att öka ännu mer. Detta gäller Örebro, men även kommuner som Karlskoga och Hällefors.

Besöksnäringen viktig för landsbygderna

Besöksnäringen har haft en stark tillväxt i Örebro län. Den främsta orsaken är en mycket stark tillströmning av utländska besökare under sommarmånaderna. Ett attraktivt län lockar besökare och inflyttare, vilket gynnar länets tillväxt.

Besöksnäringen är viktig för landsbygdernas utveckling, eftersom den skapar möjligheter för människor att bo kvar och hitta sysselsättning och inkomster. En fortsatt växande lönsamhet

och resurseffektivitet i besöksnäringen kräver ökad samordning och kvalitetssäkring av produkt- och destinationsutveckling på regional och kommunal nivå. Hindren på företagsnivå är låg exportmognad, låga kunskaper i digitala verktyg, brist på bäddar, låg investeringstakt och brist på paketerade produkter för fler säsonger.

Skogen viktig för många intressenter

Skogen är en förutsättning för många småföretagare på landsbygderna med inriktning på friluftsliv och naturturism. Länet har många naturreservat, ett kulturresevat och två nationalparker som tillsammans med omgivande natur kan användas för besöksnäring och friluftsliv. Idag är andelen produktionsskog stor medan andelen rekreationsskog är liten. Det är viktigt med god samverkan mellan naturturismens intressenter och skogsägarna, så att skogen kan användas såväl som en hållbar råvara, som för naturturism och friluftsliv, och för att främja den biologiska mångfalden.

Önskvärt läge 2030

Förbättrad livsmiljö för länets invånare

År 2030 har alla människor i länet tillgång till stimulerande fritidsaktiviteter, oberoende av bakgrund och intresse. Aktiviteter och evenemang är tillgängliga för alla. Kultur, evenemang och naturupplevelser har utvecklats vidare och blivit än mer attraktiva, konkurrenskraftiga och hållbara. Det har bidragit till ökad ekologisk hållbarhet och ekonomisk tillväxt, men även till att förbättra livsmiljön för oss som bor här. Vi använder och utvecklar natur- och kulturmiljöerna utan att värdena förstörs. Upplevelser och evenemang av högsta klass är en viktig del av länets varumärke. Det finns goda förutsättningar för de aktörer som tillsammans står för utbudet, såväl för näringslivet och professionella aktörer som för civilsamhället.

Ett län som är attraktivt att besöka

Destinationsutvecklingen är tydligt kopplad till Örebro läns unika förutsättningar. För att kunna erbjuda en god tillgänglighet till destinationer har vi också en god samordning av kommunikationsmöjligheter och utveckling av områden och stråk med kultur eller naturvärden. För att nå dit har vi samverkat över läns- och kommungränser. Vi förpackar och marknadsför länets tillgångar och kvaliteter, vilket leder till ökad konkurrenskraft och exportmognad. Produktutveckling och tematiska destinationer har skapat ett län som är attraktivt att besöka och leva i under alla säsonger. Detta har skapat fler arbetstillfällen och ökad hållbar tillväxt i länet. Örebro är nu den största mötesstaden utanför de tre storstadsregionerna.

Strategisk inriktning:

- Öka tillgängligheten och utbudet av kultur, upplevelser och evenemang.
- Höj exportmognaden för små och medelstora företag inom besöksnäringen.
- Stärk länets attraktionskraft genom ökad samordning och paketering av besöksmål och besöksattraktioner.

6. Från ord till handling

Samarbetsformer och roller

En gemensam kraftsamling

För att åstadkomma det som pekas ut i de prioriterade områdena och nå måluppfyllelse krävs en gemensam kraftsamling av många olika aktörer. Det kan handla om gränsöverskridande insatser mellan privata, offentliga och civila aktörer på lokal, regional, nationell och internationell nivå. Vi behöver hitta och pröva nya lösningar tillsammans och lära oss av våra resultat.

Nya samarbetsformer

Redan idag finns många olika nätverk och samarbeten, både inom och utanför länet. Vi behöver alla tillsammans bidra med vår kunskap och kompetens för att nå framgång. Det är viktigt att alla aktörer känner ett ägarskap och därmed ett ansvar för genomförandet. Vi behöver hitta nya samverkansformer där specifika åtaganden – utifrån olika delar i den regionala utvecklingsstrategin – genomförs och där det ges möjlighet till sektorsövergripande utvecklingsarbete.

Region Örebro län har en samordnande roll

Region Örebro län har ett särskilt uppdrag att samordna det regionala utvecklingsarbetet och specifikt att samordna genomförandet av den regionala utvecklingsstrategin. Region Örebro län kommer därför att bjuda in till samtal om vem som gör vad och hur konkreta insatser och åtaganden kan göras. Åtagandena kommer därefter att befästas i överenskommelser om samverkan mellan Region Örebro län och andra aktörer i länet.

Eftersom regionfullmäktige är det högsta beslutande organet i Region Örebro län är fullmäktige ytterst ansvarig för genomförandeprocessen av den regionala utvecklingsstrategin. Men det bör understrykas att alla deltagande aktörer är ansvariga att bidra i de områden de väljer att engagera sig i. Politisk samverkan kan bland annat bedrivas genom den regionala samverkansstrukturen där kommunerna och Region Örebro län träffas löpande.

Partnerskap för regional utveckling

Region Örebro län tillsätter ett partnerskap för regional utveckling. Partnerskapets aktörer har viktiga roller i – och ett särskilt ansvar för – strategins genomförande genom sina ordinarie uppdrag.

Handlingsplaner

Konkreta och detaljerade handlingsplaner

Konkreta och detaljerade handlingsplaner ska arbetas fram. Handlingsplanerna är kopplade till de prioriterade områdena och utgör ett stöd i genomförandet av den regionala utvecklingsstrategin. I handlingsplanerna kommer olika aktörer att kunna

precisera sina insatser och åtaganden. En handlingsplan kan komma att beröra flera prioriterade områden och ska överlag spegla de mål och indikatorer som finns i denna strategi. Samtliga handlingsplaner ska vara jämställdhetsintegrerade.

Befintliga styrdokument uppdateras

Flera av de befintliga regionala styrdokumenten kommer att ses över och uppdateras så att de fyller sin roll som handlingsplaner i förhållande till den regionala utvecklingsstrategin.

Finansiering

Prioriterade områden bör lyftas in i verksamhetsplan och budget

Att länet kraftsamlar tillsammans innebär att vi alla bidrar till genomförandet av strategin med såväl kompetenser som resurssättning. Alla aktörer uppmanas att lyfta in de frågor man planerar att bidra med i sina respektive verksamhetsplaner och budgetar, allteftersom åtaganden och överenskommelser upprättas. Ett framgångsrikt genomförande kännetecknas av nya samverkansformer med breda finansieringslösningar, där många känner ansvar och är med och bidrar. Vi ska också dra nytta av den erfarenhet och kunskap länet har för att konkurrera om kompletterande regionala, nationella och internationella finansieringsmöjligheter.

Uppföljning

Hur vet vi att vi är på rätt väg?

Partnerskapet för regional utveckling kommer löpande att följa det utvecklingsarbete som sker utifrån den regionala utvecklingsstrategin och presentera resultaten för dem som är berörda. Region Örebro län leder det arbetet. Utvecklingsstrategin har en bred ansats och det ställer höga krav på uppföljningen och hur vi tillsammans använder resultaten, så att vi kan lära av det som varit och fatta nya kloka beslut för framtiden.

Uppföljning av övergripande mål och effektmål

Effektmål med mätbara indikatorer

De tre övergripande målen kommer att följas upp med hjälp av effektmål. Varje effektmål kommer att följas upp med hjälp av två målsatta indikatorer. Utöver de målsatta indikatorer som är med i själva strategin kommer ytterligare indikatorer att användas för att få en sammantagen bild av hur väl utvecklingen stämmer med de uppsatta målen. I vissa fall är uppföljning enbart relevant på regional nivå. I de fall där det är möjligt kommer uppföljningen att göras även på kommunnivå.

Viktiga perspektiv

Det finns flera perspektiv som är relevanta – oavsett övergripande mål eller effektmål – och som är viktiga för analysen av resultaten. Perspektiv som ska avspeglas i uppföljningen är: jämlikhet och jämställdhet, kön, ålder, socioekonomi, integration samt barn och unga.

Uppföljning och utvärdering av prioriterade områden

Kontinuerliga lägesrapporter

Ett prioriterat område påverkar minst två – och ibland samtliga – övergripande mål och flera effektmål. Till de prioriterade områdena kopplas en eller flera handlingsplaner och de kan bestå av ett flertal projekt eller andra typer av insatser där flera aktörer gemensamt arbetar för att uppnå det mål området avser. Region Örebro län följer kontinuerligt upp och sammanställer lägesrapporter över utvecklingen och pågående arbete i de prioriterade områdena. Utvärdering av arbetet inom respektive område kommer också att ske i syfte att utreda om det gemensamma arbetet har haft avsedd effekt på de övergripande målen.

Det här är Örebro läns regionala utvecklingsstrategi

Den regionala utvecklingsstrategin är vår gemensamma vägvisare för hur vi inom länets kommuner, näringsliv, myndigheter, universitet och civilsamhälle tillsammans vill utveckla vårt län. Den fungerar som en gemensam plattform för vår samverkan. Syftet med strategin är att stärka konkurrenskraften och att bidra till hållbar regional tillväxt och hållbar utveckling.

Vi vill uppnå en god och jämlik livskvalitet för alla i Örebro län, både nu och i framtiden. Därför är vår vision att skapa en attraktiv och pulserande region för alla. För att uppnå visionen behöver vi agera smart, jämställt och hållbart mot våra övergripande mål som är: stark konkurrenskraft, hög och jämlik livskvalitet och god resurseffektivitet. De övergripande målen konkretiseras av 18 effektmål. Till varje effektmål kopplas två målsatta indikatorer.

Vår metod är samverkan, det vill säga att vi agerar enskilt och tillsammans mot gemensamma mål. Samverkan sker inom tio prioriterade områden och insatser inom områdena bidrar på olika sätt till våra övergripande mål. Varje område beskriver nuläge och önskat läge till 2030 och pekar ut tre strategiska inriktningar för att nå det önskade läget.

De övergripande målen visar också hur vi ser att RUS kan bidra inom de tre dimensionerna av hållbar utveckling: ekonomisk, social och ekologisk. De tre hållbarhetsdimensionerna är ömsesidigt beroende av och förstärker varandra. Vår strategi är därför att skapa hållbar tillväxt och hållbar utveckling genom att ta fram och genomföra handlingsplaner och insatser, som på olika sätt bidrar till minst två och ofta samtliga övergripande mål.

Det är viktigt att alla aktörer känner ett ägarskap och därmed ett ansvar för genomförandet. Region Örebro län har genom sitt regionala utvecklingsansvar rollen att samordna och följa upp genomförandet samt att tillsätta länets partnerskap för regional utveckling.